

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK ÉS
ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTŐ:

BEDŐ ALBERT.

FŐMUNKATÁRSÁK:

DIVALD ADOLF ÉS WAGNER KÁROLY.

TIZENHARMADIK ÉVFOLYAM.

I—XII. FÜZET.

1874.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN.

Ara egy évre, azok számára, kik az Orsz. Erdészeti-Egyesületnek nem tagjai, 8 frt ;
azok számára, kik az egyesületnek tagjai az évi 5 frt. alapítványi kamat vagy
évdíj beküldése mellett 3 frt.

BUDAPESTEN, 1874.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

Az „Erdészeti Lapok“ 1874. évfolyamának tartalma.

	Oldal.
Az új év alkalmából. Irta: <i>Bedő Albert</i>	1
Feladás bizományi uton. Közli: <i>Bedő Albert</i>	5
Mutatvány <i>Bedő Albert</i> nek „Erdőőr“ vagy az „Erdészeti alapvo- nalai kérdésekben és feleletekben“ című művéből	15
Észleletek a vízmennyiségek csökkenéséről a forrásokban, patakok- ban és folyókban s ennek okairól. Közli: <i>H.</i>	36, 86, 147
Üzleti adatok a fából való papiros-gyártáshoz. Közli: <i>B.</i>	42
Kiállítási közlemény az Eucalyptusról. Közli: <i>Fekete Lajos</i>	43
Új könyvek	44
A József-műgyetemen erdészeti-előadások fognak tartatni	45
Előfizetési felhívás az „Erdészeti Lapok“ 1874. évi vagy tizenhar- madik évfolyamára	46
Erdőtermények árjegyzéke	48
Értesítés	48
Az államerdészet erdőrendezésének szervezete ügyében. Irta: <i>Pa u- singer József</i>	49, 102
A képviselőház elé terjesztett törvény javaslat a métermértékről 56, 129	
A magyar államerdők 1874. évi költségvetése	66
A tömőfű nyerése és jövedelméről. Közli: <i>F.</i>	68
Kiállítási közlemény. Irta: <i>Solcz Gyula</i>	74
Toplicza, Borszék és Tölgyes faipara. Dr. <i>Cseh K.</i> adatai	92
Új földmívelési-ministerium. <i>B.</i>	94
Erdőtermények árjegyzéke	95
A budapesti diszfák. <i>B.</i>	95
A „Földmívelési érdekeink“ című szaklap. Erdészeti-kinevezések . 96	
A füzetlet köréből. Irta: <i>Bedő Albert</i>	97
A IX-es albizottság jelentéséből, az államerdőket, bányákat és jószá- gokat illetőleg	107
Mutatvány <i>Fekete Lajos</i> nak „Erdőérték-Számitástan“ című művéből 112	
Adatok az „Erdészeti Műszótárhoz“. Közli: <i>Újlaki István</i>	104
Az erdő-adó kérdése a főrendiházban. <i>B.</i>	150
Törvényjavaslat az Országos-Statistika szervezéséről. <i>B.</i>	152
Új faraktár Budapesten. Erdészeti-kinevezések	152
Válasz a magyar épületfa hitelét megrontani kívánó törekvésekre. Irta: <i>Bedő Albert</i>	153

Mutatvány Fekete Lajos és Illés Nándornak „Köz-erdész“ című művéből	167
Erdészeti levél Schweiczból. Irta: Nagy Gyula	181
Az 1874. évi VIII. törvénycikk a métermérték behozataláról	186
Az erdő-adó ügye a főrendiházban	192
Felhívás az „Erdészeti Lapok“ közönségéhez az erdő-adó ügyében. A szerkesztőtől	197
Néhány szó a volt erdészjelöltek érdekében. Közli: Szabó Adolf	198
Erdőtermények árjegyzéke	199
Erdő-égések és azok lehető orvoslása B.	199
Új alapítványok az Országos Erdészeti-Egyesület számára	200
A római kath. püspökök és káptalanok kezén lévő erdők berendez- tetnek	200
Az állandó erdő-jövedelem biztosításáról. Irta: Wagner K. 201, 250, 297	
Erdeink lakói. Irta: Kriesch János, műegyetemi tanár . 210, 262, 304 366, 439, 485, 538, 592, 613	
Pozsonymegye erdészeti viszonyai. Ismerteti: B.	217
Az erdészeti szakoktatás kérdéséhez. Közli: —t —s	227
Kiállítási közlemény. Irta: Solcz Gyula, m. k. erdőtanácsos	229
A lakosság miveltiségi állapotának befolyása az erdőgazdaság sike- rére és jövedelmezőségére. Irta: Nagy Gyula	235, 279
Új erdészeti iskola B.	243
A kiszolgált katonai altiszteknek az államerdészetnél való alkal- mazása	245
A fapiacról B.	246, 289
Miként válik el az ősszel lehulló falevél a galytól? Közli: Sz. A.	247
A határőrvidéki erdő-üzleti társulat. Szolgálati változások az erd- szet körében. Értésítés	248
Emlékjegyzetek az 1874. évi tavaszi időjárásról. Feljegyzette: (B.)	253
Kassa sz. kir. város erdőhivatalának évi jelentése 1873-ról. Ismer- teti: B.	268
Miből áll az erdő? Közli: Sz. A.	276
A nagybányai és strimbulyi m. kir. erdőhivatalok altiszti létszáma	277
Tavaszi levél. Irta: Pausinger	288
Felhívás ügybarátainkhoz és szaktársainkhoz. A szerkesztőtől	293
Nemzetközi statisztikai congressus Budapesten (R.)	293
Szolgálati változások az erdészet körében	295
A faár-kimutatások beküldése	295
Új könyv	296
Szerkesztői üzenetek	296
A schweiczi erdészet s vízépítézet köréből. Irta: Nagy Gy. 312, 370, 418	
Szógyűjtemény az Erdészeti Műszótárhoz. Közli: Ujlaki István	321
A horvát vadászati törvény. Közli: Sz. A.	324
Nyilvános köszönet	333

A kaliforniai erdők egyik disze. Közli : N. B.	335
A fapiacról. Irta : Bedő Albert	338, 384, 443, 494, 566, 621
Uj alapítványok az Országos Erdészeti Egyesület számára	343
Uj könyv B.	343
Szerkesztői üzenetek	344
A székelyföldi erdők ügyében. Irta : Bedő Albert	345
Az erdész mint technicus. Irta : Székely Mihály erdészeti tanár	349
Az erdőbecslési számításoknál alkalmazott szakozási módzatok. Közli : Albert Ákos	256, 423, 478
Észak-Karolina erdeiről. Közli : B.	376
A keselyű-sas. Irta : Pausinger József	379
Az 1874. évi XXV. törvénycikk az országos statistika ügyének szervezéséről	383
A magyar határ-örvidéki erdők ügyében tett interpellatio	388
Az Országos Erdészeti-Egyesület idei közgyűlése és az ott tárgyalandó szakkérdések	390
A Liebig-féle talajkimerülés késleltetője. B.	390
A fenyőszu (B. T.).	391
Szerencsétlenség és halál	392
Szolgálati változások az erdészet körében	392
Szerkesztői üzenetek	392
Válasz a lajtán-tuli kiállítási tanulmányokban foglalt erdészeti tévedésekre. Irta : Pausinger József	393, 453
A bodzafa mint szőlőkaró. Közli : Hergler János, m. k. főerdő- mester	400
A magyar- és gácsországi határon felmerült szű-pusztítás. Irta : Id. Csaszakóczy Mihály, m. k. erdőmester	403
Szerződési minta dongafának tövön való eladására. Közli : B.	432
A közalapítványi erdőőri állomások betöltése ügyében. Irta : Egy alapítványi erdőtiszt	445
A folyó 1874. évben tartandó erdészeti államvizsgák	447
Irodalom	447
Szolgálati változások az erdészet körében	448
A határörvidéki erdőüzletről. Irta : Bedő Albert	449
Erdészeti irodalmunk története. Irta : Márki Nándor, az „Irodal- mi Értesítő“ szerkesztője	463
Könyvismertetés. A növényország tankönyve. Dr. Thome után for- ditotta Borbás Vincze reáltanodai tanár“. Illés Nándortól	469
Tudósítás az Országos Erdészeti-Egyesület tagjaihoz	498
Az okleveles erdészek mint ilyenek választói joggal birandnak	499
Kovandfa	499
Változások az erdészeti szolgálat körében	500
Szerkesztői üzenetek	500

Keglevich Béla gróf elnöki beszéde az országos erdészeti egyesület kalocsai közgyűlésén	501
A m. kir. tudomány egyetemeken leendő erdészeti tanszékek felállítása ügyében. Egyleti előterjesztés a Közoktatási-Ministerhez	508
Szerződési minta vasuti talpfának tövön való eladására. Irta: <i>Bedő A.</i>	513
India erdei. Irta: Gróf <i>Keglevich Béla</i>	527, 602
A m. kir. jószág- és bányagazgatóságok hivatali hatásköre	531, 616
Tudósítások az Országos Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz	543
Törvényjavaslat a vadászatnak és vadászati fegyvereknek adóvali megrovatásáról	544
Az Országos Erdészeti-Egyesület 1874. évi közgyűléséről. Közli: <i>B.</i>	550
A határőrvidéki erdőüzleti társulat szerződése felbontatott. Közli: <i>B.</i>	561
Horváth Gyula Küküllőm. felsőkerületi képviselőjének interpellációja	564
Előfizetési felhívás „Erdészeti segédtablákra“	570
Erdészeti Naptár 1875-re	572
Változások az erdészeti szolgálat körében	572
Előfizetési felhívás az „Erdészeti Lapokra“	572
Szerkesztői üzenetek	572
Erdőtörvényt kérünk. Egyleti előterjesztés a földmívelési miniszterhez	573
Az erdészeti kísérleti állomások ügyében. Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén előadta: <i>Fekete Lajos</i>	576
A légtüneti (meteorológiai) és tenyészeti (phänológiai) észleletek érdekében. Irta: <i>N. Gy.</i>	582
Az épületfa fuvarozási díjának s adásvevési árának alkalmazásban lévő egyik módoszata felett. Irta: <i>Rappensberger Márton</i> , magy. kir. erdész	588
A kalocsai érsekség birtokán eszközlött homokkötések és az érsekségi erdők ismertetése. Irta és az Orsz. Erdészeti-Egyesület közgyűlésén előadta <i>Wendl Károly</i> , érsekségi erdőmester	591
A föld- és köomlások megkötéséről. Irta: — t — s	606
A vadászatnak és vadászati fegyvereknek megadóztatását tárgyzó törvényjavaslat indokolása	609
Tudósítás az Országos Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz	624
Uj Erdészeti-segédtablák	625
Különfélék. Kitüntetés. A f. é. erdészeti államvizsgák. Változások az erdészeti szolgálat körében. Országos löjegyzék. A selmeczi bánya- és erdőakadémiai növedékeinek száma	625
Szerkesztői üzenetek	626

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
az
„ERDÉSZETI LAPOK“
1875. évi
vagy
tizennegyedik évfolyamára.

Az „ERDÉSZETI LAPOK“ feladata a hazai erdőkultúra összes érdekeinek feltétlen szolgálata, az erdő- és földbirtokosoknak, az erdő-tisztéknek és egyáltalában az erdészeti ügyekkel foglalkozóknak, a szakközlöny hivatásával megegyező alakban, alkalmat nyújtani azon erdészeti ismeretek könnyebb megszerzésére, melyek ugy a gyakorlati gazdaság felmerülő kérdéseinek alapos megítélésére, mint a szakismeretek bővítő öregbitésére szükségesek.

Lapunkban az elmélet a gyakorlattal karöltve jelenik meg, s így a tudományos kérdéseket tartalmazó értekezések a mindennapi élet igényeit felölölő közleményekkel váltakoznak, hogy ilyképen annál lehetségesebbé váljék azon kitűzött cél elérése, mely egyfelől az erdészeti szakismereteknek minden irányban való terjesztésében, másfelől pedig erdőségeink állapotának kipuhatolásában s a gazdálkodás és a faértékesítés kérdéseinek megérthetésére és megítélhetésére szolgáló tájékozásoknak megadásában áll.

Az „Erdészeti Lapok“ előbb megjelölt hivatásában és azt betölteni kívánó törekvésünkben, a tudomány és a gyakorlat emberei egyaránt zálogát lelik annak, hogy e lapok terén mindazzal találkozni fognak, miről a napi élet kívánalmaihoz képest és saját közelebbi érdekeikből kifolyólag is tájékozást birni óhajthatnak.

Az erdőgazdaság okszerű kezelése s az erdőjövődelem egészséges alapon való nyerése és fejlesztése, oly mindennapi szükségünk ké vált, hogy az ezek körébe tartozó időszakos ismeretek megszerzését

csak az mellőzheti, ki magát a gyorsan haladó tudományos, közgazdasági és társadalmi műveltség forrásaitól elzártan is megállhatónak képzei, s ki az erdészetnek fontos hivatását a maga jelentőségében felfogni képtelen.

Lapunk eddigi fennállása, s illetőleg az, hogy 1875-ben tizennegyedik évfolyamába lépett, örvendetes bizonyítékát nyújtják annak, hogy a művelt magyar közönség a hazánkban igen kiváló fontossággal bíró erdőgazdaság jelentőségét jól felismeri. Nyugodt bizalommal fordulunk azért ügybarátainkhoz, s hivatkozással lapunk 1874-ki évfolyamának tartalmára, tiszteletteljesen kérjük, hogy azon esetre, ha továbbra is szükségét ismerik az „Erdészeti Lapok“ járatásának a jövő 1875. évre is előfizetni, s e végett jelen felhívásunkat ismerőseikkel és a körükben lévő t. casino-egyletekkel is közölni sziveskedjenek.

Az „Erdészeti Lapok“ havi füzetekben jelennek meg legalább 3 nyomtatott iven, főleg szakbeli hirdetéseket tartalmazó külön színes boríték alatt, rajzokkal és szükség szerint külön mellékletekkel. Előfizetési ár egy évre 8 frt. Azok, kik az „Országos Erdészeti Egyesület“ tagjai vagy azokká lesznek, az évi 5 frt tagsági díjon kívül a lap egész évi folyamáért külön csak 3 frot fizetnek. A ki eddig nem volt az egyesület tagja, de a lapokat mint olyan kívánná járatni, kéretik e szándékát az összesen 8 frtot tevő tagsági- és lapdíjnak befizetése mellett, az egyesülethez intézendő egyszerű levél útján kijelenteni.

Az előfizetések legczélszerűbben posta-utalvány által **«Az Országos Erdészeti Egyesület pénztárához Budapestre»** (vár, disztér 12. szám) intézendők.

Budapest, deczember hó 15-én 1874.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“,

mint kiadó.

Bedő Albert,

szerkesztő.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam. I. füzet. Január 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség s kiadóhivatal Budapestben, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltnének.*

Az új év alkalmából.

Emberi természetünkben rejlik az, hogy valahányszor új évre fordulunk, nagyobb vagy kisebb reménnyel tekintünk a jövő felé, s hinni szeretjük, hogy ez meg hozza azt, mit a múltban el nem érhattünk. Az egyéni természet e tulajdona az egyénekből alakult állam, társadalom, egyesület, vagy szakma-kör életfolyamára nézve is áll, s ezért helyén lehet e lapokban is az új év alkalmából erdészeti szakunkra nézve felmerülhető reflexióknak.

Annak, hogy mit értünk el a múltban, 1873. év végéig, bővebb részletezésébe nem bocsátkozunk, mert erdészeti szakunk fejlődését a jelen álláspontig t. olvasó közönségünk igen jól ismeri, miután annak, kevés kivétellel, vagy munkása, vagy tanuja vala. És ha itt mégis megemlékezünk a multról, ezt csak azon tisztelet sugalta érzésből tesszük, mert a magyar erdészetre nézve az 1873. év azon emlékezetes időpontot képezi, melynél fejlődésének és szakbeli működésének

fényes bizonyítékát adván, a nemzetek szellemi és anyagi munkásságának nagy versenyén a bécsi nemzetközi kiállításon a külföld összes rokon szakmáinak sorában tiszteletre méltó helyet foglalt el, s azok kitüntető elismeréseiben részesült.

Hazai erdészetünk a multa nézve bebizonyítván azt, hogy a magyar erdészet, úgy tudományos szempontból, mint a gazdaság gyakorlati alkalmazásának vitelében, aránylag igen rövid fejlődési idő alatt azon pontig emelkedett, melyen egy és más dologban külföldi társainak maga is utmutatóul szolgálhat, s melynek elérése után nem lehet kétség arra, hogy további sikeres fejlődése az ország jóllétének emelésére kiváló tényezőt képezend: a jövőre nézve feladatunkká vált az, hogy jó jövő és kedvezőbb állapotok elérhetése végett úgy szakunk, mint egyéni javunk és a közjó érdekében megfelelni igyekezzünk azon hivatásnak, mely erdészeti munkálkodásunknak főcélja lehet.

E munkálkodás a munkátadó- és munkát teljesítő erők, vagy egyének összhangzó működését s hozzá csupán az állam kötelességét képező törvényes jogvédelmet igényli.

Erdészeti szakunknál a munkátadó az erdőbirtokos, a munkát teljesítő pedig az ezt szolgáló szakképzett tisztviselő. Ha e két tényező mindenike tisztában van céljával, kötelességével és hivatásával, s ha mindkettő akként igyekszik kötelességét teljesíteni, a mint azt a munka tárgyát képező erdőgazdaság érdeke, összhangzásban az ezt tulajdonul bíró erdőbirtokos érdekével, s a munkát teljesítő hű tisztviselő fáradságának méltó jutalmazásával megkívánja: akkor nem maradhat el a jó igyekezetű munkásság azon gyümölcse, mely kedvező kamattal jutalmazza a munkát adót és munkást, s ezekkel közvetve a szak ügyének az egyéni és társadalmi jóllét előmozdításának és növelésének is lényeges emeltyűjévé válik.

Közönségünk nagy része kétségkívül egyetért velünk abban, hogy erdészeti ügyeink előbbre vitele s meglévő erdőgazdasági

állapotunk javítása nem függ más tényezőktől, mint csupán magoktól az erdőbirtokosoktól, s az erdészeti teendők végzésére hivatott szakképzett közegek egymást feltételező és kölcsönösen kiegészítő működésétől. Ehez képest tehát az új év alkalmából nem lehet időszerűtlen azon óhajunk kifejezése sem, vajha a munkát adó erdőbirtokosok és a munkát teljesítő erdészek, a Magyarországon lévő minden munkálkodási téren szükségelt jobb jövőnek elérhetésére, erdészeti szakunk körében minél nagyobb buzgalommal s minél kedvezőbb sikerrel teljesítenék azon kötelességeiket, melyeknek eredménye a magyar erdőgazdaság folytonosan virágzó állapotra való juttatása.

Hazánk földmivelési ágai közt az erdészet mindig jelentékeny szerepre lesz hivatva azért, mert az őstermelés ezen ágánál a munkát megfizető aratás nincs az időjárás szeszélyeinek alávetve, s mert termőföldünk igen nagy része csak is erdőmivelés útján hasznosítható, s mert a fafogyasztó ipar és a szomszéd országok faszükséglete minél tovább, annál nagyobb mértékben veszi erdeink fatermését igényben.

Ily körülményekkel szemben tehát nem szabadna lenni erdőbirtokosnak, ki erdejét becsülni ne tudja, és nem szabadna lenni erdésznek ki a természet szép ölében végzendő gazdasági működési körét teljes odaadással betölteni ne tudja.

Ohajtjuk tehát az új év alkalmából, hogy azon erdőbirtokosaink, kik a kezdetleges erdőgazdálkodás álláspontjából még nem szabadultak ki, s kik önmaguk és utódaik kárára még eléggé merészek az elődeik ajándékából nyert erdőkkel a kontár gazdálkodás módjai szerint elbánni, mielőbb azon meggyőződésre jussanak, hogy szükségét érezzék, úgy mint más országok mivelte erdőbirtokosai, az erdészet köréből való alapismereteket megszerezni, s hogy erdészeti ügyeik elintézésével ne elégedjenek meg a felületességekben és agyon-beszélésben hirnevessé vált cseh-vadászok vagy a csupán puskaforgatáshoz

értő s másnemű foglalkozás hiányában előbb erdővédelemhez szegődött, s ez uton időfolyamában erdész czim bitorlásához jutott, de az erdő természetét lényegében nem ismerő egyének utmutatásával, hanem gondolják meg azt, hogy erdőségeikben ezerek értékét képviselő oly birtok-tárggyal rendelkeznek, melynek természet jól ismerni maguknak is kötelességében áll, s melynek gazdasági intézésénél teljes szakképzettségben részesült kitünő erdőtiszteknek vezető tanácsára van szükségök. Kívánjuk, hogy saját javuk érdekében ne rettenjenek soha vissza azon anyagi és kevés szellemi áldozattól, melyet erdejök jobb sorsa tőlök igényel, mert mind az mit e téren tesznek, ha a dolog természetéből folyólag rövid idő alatt nem is, de előbbutóbb dúsan fogja magát kifizetni; szem előtt tartván azt, hogy a szellemi investitio a leggyümölcsözőbb és a gazdaság sikerének eleje és vége.

Szaktársaink részére szintén lehet jó kívánatunk, s ez az: „segíts magadon és az Isten is megsegít.“ E közmondás oly igazságot tartalmaz, melyet szaktársaink egy részének lehető legmúltóbb figyelmébe eléggé ajánlani nem tudunk. Ők sajnálkoznak, hogy az erdészet és erdészek háttérbe szorulnak, felsohajtanak „vajha már a jobb jövő elérkeznék“, de maguk részéről igen keveset tesznek e jobb jövő elérésének siettetésére; sem tettel, sem maguk viseletével, sem szóval, sem írásban nem működnek arra, hogy azt előkészítsék. Ők megelégednek azzal, ha a rájuk erőszakolt teendőket elvégzik, kényelmesebbek, hogy sem azon gondolkoznának, miként lehetne az általuk kezelt erdők ügyének egy vagy más irányban üdvös szolgálatot tenni, nem ismerik a vágyat arra, hogy gyakorlati tapasztalataikat és elméleti képzettségöket bővítsék, hanem látörüik netovábbjának az erdő-akadémia elvégzésével, s az állami vizsga letételével határvonalat húznak, — és így mi természetesebb mint az, hogy a ki elő nem megy, hátra marad.

Tisztelettel adózunk itt a jó kivételeknek, melyek száma, hála a sorsnak, elég nagy arra, hogy erdészetünk jövőjét ne féltjük. Nem mulaszthatjuk el azonban megmondani azoknak, kik magukat bizonyára találva érzendik, miszerint a részökről oly igen óhajtott jobb jövőt igyekezzenek az által közelebb hozni, hogy maguk is teljesítsék kötelességeiket, hogy szakbeli működésök s gazdálkodásuk gyakorlati eredménye, hogy erdészeti és társadalmi műveltségök egyaránt tiszteletre-keltők legyenek, s hogy arra igyekezzenek, miszerint szakunk javára teljesíteni kívánt szolgálatuk valóban is megfelelően szakunk érdekének: akkor aztán bizonyára nem fog soká késni az, a mit mindannyian megérni kívánunk. És hogy ez bekövetkezhessék, ne felejtsek el azt se, hogy erdészeti szakunk emelésére mi erdészek is első sorban vagyunk hivatva, s hogy örökké igaz lesz azon közmondás „segíts magadon és az Isten is megsegít.”

És ha végül még jót kívánni valónk lehet, ez nem egyéb, mint azon intézmény létesítése, mely az erdőbirtokos és erdész sikeres működéséhez az ezekhez szükséges jogvédelmet adja, s az állam közszempontjából biztosítandó erdészeti érdekek megóvását is czélozza. Ez pedig kétségkívül nem lehet más, mint mielőbbi meghozatala azon elveire nézve mindnyájunk előtt ismeretes erdőtörvénynek, melynek kész tervezetét a magyar földművelési minister már hat év előtt birta.

Bedő Albert.

Faeladás bizományi uton.

Ott a hol a birtokos által termelt fát, kedvezőtlen üzleti körülmények vagy a fatermelés központja körül lévő fapiaczok fejletlensége folytán, a birtokos részéről a fogyasztóknak vagy főbb vásárlóknak közvetlenül eladni nem lehet, vagy ennek foganatosítására positiv számításokra fektethető értékesítési eljárás nem nyitható meg, hanem csupán bizonytalan, vagy a

mennyire kedvező, annyira rossz kimenetelű jövőt is ígérő, feltételes számításokra lehet támaszkodni, s ezek fejében még tetemes üzleti beruházások is szükségesek, minők raktárak felállítása, a fának ezen raktárakba való elszállítása, kezelő tisztek és örök alkalmazása stb., ily helyeken a piaczi viszonyok fejlődésének elősegítése végett ajánlatos a fának bizományi uton, t. i. olyképen való értékesítése, hogy annak a birtokos által esetről-esetre megállapítandó árszabály szerinti áron való eladása, s illetőleg az ezzel összekötött valamenynyi teendő szerződésileg megállapítandó bizományi-díj mellett egy a faüzletben lehető legjártasabb, s a faértékesítés gyakorlati kezelésével ismeretes jóhitelű vállalkozóra bizassék.

Az ungvári m. kir. kincstári uradalom üzleti viszonyai különösen annak tűzifa értékesítése kívánatossá tették az előbb megjelölt bizományi uton való eladást, s e tárgyban a kincstár és egy alkalmas vállalkozó között 3 évre az alábbi szerződés kötött.

Ezen szerződést közöljük azért, mert hazánkban még igen számos oly erdőbirtok van, mely a fennebb megjelöltekhez hasonló üzleti viszonyok között áll, s ezért ezek birtokosainak és az ott szolgáló szaktársaknak a pénzügyministerium által kötött alábbi szerződés megismertetése által jó szolgálatot tenni vélünk.

Szerződés.

Mely egyfelől az ungvári m. kir. kincstári uradalom, és másfelől Reizman Herman őrladányi lakos között tűzi-, épületi- és műszerfának meg fűrészgépjárműveknek eladási bizományba való kiszolgáltatása, és illetőleg a bizományba vett faanyagok eladása iránt az alábbiak szerint kötött:

1. Az ungvári m. kir. kincstári uradalom kötelezi magát Reizman Herman urnak eladás végetti bizományba évenként legalább 10.000, tizezer, öl 3, három, láb mélységű bikk

hasább tűzifát, és a szerint a mint a rendelkezésére áll fenyőfa anyagot is, helyt az ungvári m. kir. faraktárban, lehetőleg a vasuti vágány mentében és arra függélyes sorokban rakva, az 1874. év február 1-től 1877. év január végéig, azaz három egymásután következő éven át alábbi feltételek szerint kiszolgáltatni :

2. Az ungvári kincstári uradalom kötelezi magát, hogy az 1-ső pontban megjelölt három évi szerződési idő alatt az ungvár-debreczeni vasutvonal mentében lévő vasuti állomásokon való eladás végett faanyagot bizományba senkinek sem ad.

3. Reizman Herman bizományos kötelezi magát a kívánata szerinti mennyiségben Ungvárt a m. kir. faraktárban átveendő faanyagok árának biztosítékául a mindenkori átvételre következő junius vagy december-hó 10-ik napjára lejárandó, az ungvári m. kir. kincstári uradalom igazgatósága által elfogadhatónak ismert és oly összegről szóló bank-képes váltót adni, miut a mely összeg erejéig az illető időközben fát átvenni szándékozik. A váltó mellett kiszolgáltatandó faanyagok ára az ungvári raktárban a váltó kiállításakor fenálló árak szerint számíttatik.

4. Reizmann Herman bizományos köteles az ungvári raktárban általa átvett faanyagokat sajátjából előlegezett költséggel a vasuti szállító kocsikba felrakatni, az illető eladási hely vasuti állomására szállítani, innen pedig az általa nyitott faeladási helyi raktárakba fuvaroztatni, s ott a kincstár által a tényleges faüzleti viszonyok alapján esetről-esetre megállapítandó áron eladni, nem állván e mellett szabadságában az, hogy ő ezen szerződés ideje alatt olyan tűzifát árulhasson, melyet nem a m. kir. kincstártól vásárolt; míg ellenben épületi és műszerfa meg fűrészaruból csak olynemű választékot árulhat, melyet az ungvári kincstári uradalom neki ki nem szolgáltat.

5. Vállalkozó bizományos Reizman Herman köteles az általa átvett faanyagokról minden év május és november havának utolsó napján az ungvári m. kir. kincstári uradalommal leszámolni, s ennek az általa átvett és a bizományi raktárakban meg nem lévő minden egy öl tűzifát és minden egy köbláb fenyőfáért készpénzben és a jelen szerződés 3. pontjában kiállított váltó lejáratí napja előtt, a pénz- és anyagszámadási kivonatok bemutatása mellett, helyt Ungvárt megfizetni azon árt, mely az illető faegységre, s ennek alapján az általa átvett és a raktárakban meg nem lévő összes fatömegre, az ungvári raktárból a vasuti kocsikra való felrakás költségeinek a vasuton való szállítás viteldijának, és a vasuti állomástól a bizományi faraktárba való fuvardijnak, beleértve az utóbbiban minden ezen faszállításból felmerülő mellékköltségeket is, minők ut-, vám- és kövezetdíj, s az eladásra átvett összes faanyagok tűz elleni biztosítási díja is, a bizományi faraktárak számára megállapított és érvényben állott faárakból való levonása után marad. Ezen előbb megjelölt árösszeg vagy az összes eladott faanyagok netto eladási árának megfizetése, illetőleg levonása után a jelen szerződés 3. pontja értelmében bizományos által letett váltó neki visszaszolgáltatik akkor, ha a raktárakban a leszámolás alkalmával visszamaradt összes faanyag-készlet értékének megfelelő új váltót tett le, s ha a kincstár készpénz követelését lefizette, mit ha elmulasztana, a 3. pont értelmében letett váltó a lejáratí napon behajtatik.

A vállalkozó bizományos által sajátjából fizetett felrakási, vasuti szállítási, fuvar, ut, kövezet, vámdíj s tüztkár ellen való biztosítási és bármi ezen faszállításból eredő és általa egyedül viselendő díjak megtérítésére az ungvári m. kir. kincstári uradalom részéről neki következő összegek megfizetése biztosittatik :

a) Az ungvári m. kir. faraktárban a vasuti kocsikhoz

való szállítás és azokra való felrakási díj fejében a tüzfától ölenként 40, negyven, krajczár;

b) a vasuti végállomásokról a helyi raktárakba való elszállításért ut, kövezet, vámdíj és tüzkár elleni biztosíték fejében szintén a tüzfától ölenként 80, nyolczvan, krajczár;

c) az épületi, műszer, szerszámfa és fűrészáruanyagokért pedig az ungvári raktárban a vasuti kocsikhoz való szállításért, azokra való felrakásért s ezeknek a faraktári vasuti állomásokról a helyi raktárakba való szállításért szintén beleértve az ut, kövezet és vámdíjt, s a tüzkár ellen való biztosítás díját is, köblábonként 2, két, krajczár;

d) a tüzfának és fenyőfaanyagoknak vasuton való szállításért a kincstár azon viteldíjt téríti meg bizományosnak, melyet ő a vasut részéről kiállítandó hivatalos fizetési okmány szerint a vasutnak a faanyagok szállításakor fennállott szállítási díjszabályzat szerint fizetni köteles volt.

Vállalkozó bizományos kötelezvén magát, hogy a fennebb a) b) és c) pontok alatt kikötött egységi árakért az általa ezen szerződés értelmében eladás végett átveendő faanyagokat ezen szerződés egész ideje alatt az ungvári m. kir. faraktárból a jelen szerződés 7. pontja értelmében felállítandó bizományi raktárakba szállítja, nem lévén joga az ezen kötelezettsége alapján felmerülő s egyedül őt terhelő bárminemű fizetések pótlására a kincstártól fizetési vagy díjpótlékot kérni.

6. Az ungvári m. kir. kincstári uradalom köteles Reizman Herman bizományosnak a bizományi rakhelyeken általa eladott és ezen rakhelyekre az ungvári m. kir. kincstári uradalom által megállapított tüzifa, épületi, műszer, szerszámfa, fűrészgymánymányok árából, a jelen szerződés 5. pontjának a) b) c) és d) pontjai alatt kikötött díjak levonása, illetőleg bizományos részére való megfizetése után mutatkozó netto eladási árból a tüzifa után 110/0, tizenegy, százaléknyi és a többi faanyagok

után 6.4⁰/₀. hat, négytized százaléknyi eladási vagy bizomány szolgálati díjt fizetni.

7. Bizományos Reizman Herman köteles az általa eladás végett átvett faanyagok számára az ungvári m. kir. kincstári uradalom által elfogadhatónak ismert helyeken alkalmas raktári helyiségeket saját költségén berendezni és fenntartani, s abban a fűrészgérményeket eső és hó ellen teljesen megvédő fedett épület vagy fészter alá helyezni, s az anyagok elárusítását mindenkor kitüntető anyag- és pénzszámadás vitelét szintén saját költségén a kereskedelmi könyvvitel szabályai szerint eszközölni.

8. Bizományos köteles az ungvári m. kir. kincstári uradalom által megállapított, s neki az uradalomtól szükség szerinti példányszámban kiadandó nyomtatott faárjegyzéket, mely az eladás tárgyát képező valamennyi faválaszték ártételét tartalmazza a raktár főbejáratánál, a fizető helyen s a raktárnak az ungvári m. kir. erdőhivatal által megjelölendő valamennyi pontján nyilvánosan és állandóan kifüggeszteni a koronként életbe lépendő új árakat a raktár székhelyén és az ezzel szomszédos községekben saját költségén és nyilvánosan kihirdetni, a fát vagy faanyagokat ezen árszabály ártételeinél sem olcsóbban sem drágábban el nem adhatván.

9. Azon esetben, ha az üzleti körülmények az érvényben álló faárak emelését szükségessé teszik köteles vállalkozó az árak megfelelő felemelésének eszközölése végett az ungvári m. kir. kincstári erdőhivatalnak jelentést tenni, szabadságában állván sürgős esetekben és az ungvári m. kir. kincstári uradalom ebbeli végleges határozatáig az árfelemelést saját részéről is foganatosítani, de ekkor köteles egyidejűleg az ungvári m. kir. erdőhivatalnak bejelenteni, hogy az árakat, mely faválasztékokra emelte fel, mely naptól kezdve s hogy a magasabb árak érvénybe vagy alkalmazásba léptének napját megelőző nap lejár-

tával az árfelemelést nyert választékokból mily menynyiség volt a raktárban vagy bizományos által szállításra átvéve.

10. Bizományos köteles az általa átvett faanyagokat az ungvári m. kir. kincstári uradalom által részére kiadott árszabályban megjelölt méretek szerint árulni és kiszolgáltatni, mitől ha eltérne, köteles minden egyes esetben és minden birói eljárás mellőzésével 100 — egy száz — forintnyi birságot fizetni, jogában állván e mellett az ungvári m. kir. kincstári uradalomnak, ha ezen szerződés a bizományos által a már irt módon vagy bármi másképen megszegetnék ezen szerződést lejártá előtt is felmondani, mely esetben bizományos köteles az általa átvett összes faanyagok árát az ungvári m. kir. kincstári uradalomnak készpénzben azonnal megfizetni.

11. Bizományos köteles az ungvári m. kir. kincstári uradalom megbizottjának a jelen szerződés tárgyát képező bizományi üzlet, anyag és pénzszámadás viteli könyveibe, naplóiba és jegyzékeibe bármikor belátást engedni s azokat kívánat eseteére a szükséges ellenőrizhetés szempontjából lezárás és az anyagkészlettel való összehasonlítás végett maga vagy megbizottja közreműködése mellett az uradalom megbizottjának helyt a bizományi raktárban kiszolgáltatni.

12. Bizományos vállalkozónak szabadságában áll akkor, a midőn valamely vásárló nagyobb famenynységet, legalább 100 — egy száz — öl tűzifát, vagy szintén legalább 2000 — két ezer — köbláb fenyőfát a fenálló bizományi raktári áraknál bizonyos százalékkal olcsóbban vagy a rendes leszámolási időn túlterjedő időre kívánna venni ez iránt az ungvári m. kir. kincstári uradalomtól az olcsóbb vagy hitelbe való eladás engedélyezését kérni, mely eladás vagy hitelnyitás csak az engedély kinyerése után és minden esetre bizományos terhére foganositható.

13. Bizománys köteles a vasuton szállítandó faanyagoknak a rendes szállítási árszabálynál mérsékeltebb áron való szállítása végett az illető vasutttársaságoknál lépéseket tenni, s az ármérséklet megadását szorgalmazni.

14. Ha ezen szerződésnek 1877. év január hó 31-kén bekövetkező lejártá előtt félévvel előbb a bizományi üzlet további fentartása iránt szerződő felek között újabb megállapodás nem jönne létre, akkor jelen szerződés hatálya az előbb is irt lejáratú napon, minden felmondási kötelezettség mellőzésével végleg megszűnik.

15. Ha a 14. pontban megjelölt üzleti meghosszabbítás létre nem jönne, akkor köteles bizománys Reizman Herman a szerződés lejártának napján foganatosítandó leszámolás szerint az általa átvett és a bizományi raktárakban meg nem lévő faanyagokért járó pénzüsszeget az ungvári m. kir. kincstári uradalomnak helyt Ungvárt készpénzzel lefizetni, míg a lejáratú napon a raktárakban meglévő, s ezen napon végleges tulajdonába átmenő faanyagok árát a szerződés lejáratú napján megtartott leszámolás szerint eredményezett netto árakkal számítva köteles a lejáratú napjától számított egy év alatt, azaz legkésőbb 1878. évi januárhó 31-ig az ungvári m. kir. kincstári uradalom pénztárába befizetni, ezen faanyagok árának biztosítékául pedig köteles a faértékének megfelelő összegekről szóló és 1878. év januárhó 31-én lejáratú és az ungvári m. kir. kincstári uradalom igazgatósága által elfogadhatónak ismert bankképes váltót adni.

16. Bizománys köteles az ezen szerződésben elvállalt összes kötelezettségeinek biztosítására az ungvári m. k. kincstári uradalom részére 10,000 — tíz ezer — forint értékű jelzálogi biztosítékot lekötni, s e célból a m. kir. kincstár javára ezen szerződés alapján öröklányi birtokára 10,000 — tíz ezer — forintnyi követelést első helyen és saját költségén

jelen szerződés aláírásától számítandó 3 — három — hónap alatt betábláztatni.¹

Ezen biztosítéki követelés kitáblázása és illetőleg törlése a kincstár részéről csak akkor engedtetik meg, ha bizományos ezen szerződésben elvállalt összes kötelezettségeinek teljesen megfelelt, s ez által az ungvári m. kir. kincstári uradalomnak ezen bizományi üzletből eredő és bizományost vagy jogutódait terhelő összes követelései végleg kiegyenlítetttek.

17. Az ezen szerződés tárgyát képező bizományi üzletet köteles bizományos Kis-Várdán, Kemecsen vagy e helyett az ungvár-debreczeni vasutvonal valamelyik más állomásán és Nyiregyházán, ezen szerződés aláírásától számítva, legkésőbb egy hónap alatt tetteleg megnyitni, s a mennyiben az ungvári m. kir. kincstári uradalom kíváná, ugyanily bizományi raktárt Debreczenben is, a kívánat közlése napjától számítandó egy hónap alatt szintén megnyitni.

18. Ha bizományos ezen szerződés tartama alatt elhalna, akkor a bizományi üzlet, illetőleg ezen szerződés összes jogai-
val és kötelezettségeivel együtt jogutódaira száll át, mindazon-
által bizományos halála esetében ugy jogutódainak, mint az
ungvári m. kir. kincstári uradalomnak jogában áll ezen szer-
ződést vállalkozó halála napjától számított 3 — három —
hónap alatt ugy felmondani, hogy annak jogérvénye a felmon-
dás után következő legközelebbi május vagy novemberi leszá-
molás napjával megszűnik, mely esetben a végleges leszámolás
napján a raktárakból hiányzó vagy azokban készletben lévő
faanyagok ára a 15. pontban kikötött módozatok szerint szá-
mittatik és fizettetik meg a kincstárnak.

19. Bizományos Reizman Hermannak nem áll jogában ezen szerződést a kincstár engedélye nélkül másra átruházni.

20. Szerződő felek egyetértésével megállapittatik, hogy a kincstár ezen szerződésből keletkezhető minden nemű jogügyi

kérdésekre, valamint az azokra vonatkozó biztosítási vagy végrehajtási ügyekre nézve, ha a kincstár a felperes fél a szükséges lépéseket az ungvári m. k. kincstári uradalom igazgatósága által szabadon választott és sommás szóbeli tárgyalásokra nézve illetékes bíróság előtt a követelés nagyságára való tekintet nélkül sommás szóbeli uton megtehesse és keresztül vihesse.

Ellenben ha bizományos fogna az ungvári m. k. kincstári uradalom ellen törvény útján fellépni, ő az uradalmat csupán az 1868. évi 54. törv.czikk 3. czime fejezetében szabályozott rendes eljárási uton és az ungvári m. k. kincstári uradalmat képviselő ügyészség székhelyén levő illetékes bíróság előtt perelheti be.

21. Az ezen szerződéssel összekötött bélyegdíjakat és illetékeket vállalkozó bizományos sajátjából tartozik fedezni.

22. Ezen szerződés két eredeti példányban állittatik ki, melyek egyike az ungvári m. k. kincstári uradalom birtokában marad, másika pedig bizományosnak szolgáltatik át.

23. Jelen szerződést tökéletes hitelességére és érvényességére nézve vállalkozó bizományos két tanu jelenlétében aláírja, melynek megtöriente után a szerződés bizományosra nézve azonnal végleges jogérvényre jut, míg az ungvári m. k. kincstári uradalomra csak akkor válik kötelezővé, ha az a m. k. pénzügyminister által végleg jóvá és helyben hagyatott.

Mutatvány Bedő Albertnek „Erdőőr“ vagy az „Erdészeti alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ czimű művéből. *)

(Kivonat a XI. Fejezetből.)

Az erdők felújító kezeléséről és azok üzem-módjairól.

Miképen történik az erdők felújítása?

Az erdők felújítása vagy az erdősítés kétféleképpen történik :

1. mesterséges, uton vetés és ültetés által;
2. természetes uton, a fák meghullása és kisarjadzása által.

Tekintettel az erdők felújítási módjára hányféle erdőt különböztetünk meg?

Az erdők felújítási módját tekintve, kétféle erdőt különböztetünk meg :

1. olyant, melynek fája magról van nevelve, és
2. olyant, melynek fája egy már régibb fa gyökeréből, tuskójából vagy törzséből sarjadzott fel.

Minek nevezzük a magról nevelt hosszabb életkoru erdőt?

A magról nevelt olyan erdőt, melynek fáit rendszeren magtermő koruk elérése után mint szálfákat vágjuk le, szálerdőnek nevezzük.

Minek nevezzük a gyökér-, tuskó- és törzshajtásokból nevelt erdőt?

A gyökér-, tuskó- és törzshajtásokból, s néha magról is nevelt olyan erdőt, melynek fáit általánosan véve magtermő koruk elérése előtt vágjuk le, sarjerdőnek nevezzük.

*) E könyv bolti ára 3 frt; szerzőnél e lapok szerkesztőségéhez intézett levéllel megrendelve 2 frt 50 kr.

Minek nevezzük az erdőgazdaságnál azon kezelési eljárást, melylyel az erdők felujtását eszközöljük?

Az erdőgazdaságnál azon kezelési eljárást, melylyel az erdő felujtását eszközöljük, illetőleg az erdőt növeljük s ifjítjuk, erdészetileg üzemnek nevezzük, s ennél fogva megkülönböztetjük :

1. a szálerdő-üzemet, midőn a magból nevelt fákat magasabb életkorig, általában véve 70—120 évig növesztjük;

2. a sarjerdő-üzemet, melynél a levágott fák törzséből, tuskójából vagy gyökereiből kisarjadzott hajtásokból nevelünk új fákat, s azokat 15—40 évig növesztjük, kivételes esetben azonban, pl. fonó vessző termelésénél még 15 évnél fiatalabb korukban is levágjuk; és

3. a közép erdő-üzemet, mely nem más, mint a szál- és sarjerdő-üzem egyesítése, midőn t. i. ugyanazon erdőtéren vastagabb s hosszabb méretű értékesebb fákat magból, és a tüzelésre vagy más célokra szükséges vékonyabb méretű fákat sarjadzás útján neveljük.

A gyakorlati életben használt megnevezések szerint, az előbb megjelölt üzem-módok mellékágazatait vagy használati módját képező következő üzem-módok különböztetnek még meg :

1. a szálerdő-üzemnél a szálaló- és az ortolási-üzem,

2. a sarjerdőnél, a bot- vagy fejlődő-üzem, a nyes-üzem, a cser- és a kapás-üzem;

3. a szál-, sarj- és közép-erdőnél egyaránt előfordulható szünetelő-üzem.

I. A szálerdő-üzemről.

Melyek azon fák, melyek általában véve szálerdő-üzemben kezeltetnek vagy a melyek abban kezelhetők?

Általában véve szálerdő-üzemben kezeltetnek a fenyőfák minden nemei: továbbá szintén szálerdő-üzem-

ben kezelhetők : a tölgy-, bikk-, kőris-, jávor-, hárs-, szil- és gyertyán-fanemek, s más magasra növő lomblevelű fák is, mint az ákác, a bálványfa, vad-gesztenye, cseresnye stb.

Hol alkalmazzuk a szálerdő-üzemet?

A szálerdő-üzemet a fenyőerdőknél és általában véve ott alkalmazzuk, hol az ennek szabályai szerint kezelt erdők egész területén, a tűzifára alkalmas fán kívül, az ennél sokkal értékesebb nagyobb méretű, azaz : minél hosszabb és vastagabb épületi-, műszer- és más kereskedelmi fákat kívánjuk nevelni. Továbbá ott, hol az erdő által elfoglalt talaj, vagy az annak közelében lévő más földek termő erejét egyedül a szálerdőben nevelt magasabb koru fák képesek állandóan és biztosan fenntartani.

Miben áll a főképen szálerdőkép kezelt erdők felujítása?

A szálerdőkép kezelt erdők felujítása főképen abban áll, hogy az ezen üzemben kezelt erdőnek az illető évre eső részét vagy egyszerre egészen levágjuk és újra beültetjük vagy vetjük, vagy pedig olyképen eszközöljük a vágást, hogy a már meglévő fákról lehulló magból a régiek helyett új fiatal fákat nevelhessünk.

Mi szükséges kiváltképen arra, hogy a szálerdő-üzemnél a fákról lehulló magról új fákat nevelhessünk?

Hogy a fákról lehulló magból a szálerdő-üzemnél új fákat nevelhessünk kiváltképen szükség van arra, hogy az ifjitást eszközölő vágásokat úgy osszunk be és vezessük, miszerint ezek által a mag termését és kicsirázását, s az ebből kifejlődő fiatal fának növést a lehető legelőnyösebben, azaz a fa természetének megfelelően eszközöljük.

Hányféle vágást különböztetünk meg a szálerdőnél?

A szálerdőnél főképen háromféle vágási módot különböztetünk meg, u. m. a tarvágást, a vetővágást és a szálalóvágást.

Mi a tarvágás?

Tarvágásnak nevezzük azon vágást, melylyel az illető erdőterületen lévő famennyiség egyszerre mind levágatik vagyis letaroltatik.

Mi a vetővágás?

Vetővágásnak nevezzük azon vágást, melylyel az erdő fáinak természete szerint az illető erdőterületről levágandó famennyiséget nem egyszerre, hanem rendszeren háromszor, vagy néha kétszer, azaz két vagy három különböző esztendőben vágjuk le, még pedig azért, hogy ezen idő alatt a régi fák árnyékában elegendő új fiatal fa neveledjék, s az a további megélhetésre is elég erőssé tétessék.

Hogy nevezzük a vetővágásnál előforduló vágásokat?

A vetővágásnál előforduló vágásokat, azon czél szerint, melyet azokkal elérni kívánunk, magvágatnak, világosvágatnak és végvágatnak nevezzük.

Mi a magvágat?

A magvágat a vetővágásnál előforduló azon első vágás, melyet a célból teszünk, hogy a megifjítandó erdőterületen a visszamaradó fákat szabadabb állásba hozzuk, s így a reájuk nagyobb mértékben jövő világosság, meleg és levegő által arra ösztönözzük, hogy az alattuk lévő talaj beerdősítésére szükséges magot megteremjék.

Mi a világosvágat?

A világosvágat azon vágás, melyet a magvágat után ama célból állítunk be, hogy a serdülő fiatal fák a világosságot, meleget és a szabadabb levegőt az anyafák egy részének eltávolítása után kedvezőbb mértékben élvezhessék és vitorabban tenyészhessenek.

Mi a végvágat?

A végvágat azon vágás, melylyel a világosvágat után a mag- és világosvágat elvégzésével visszamaradó fákat a meg-

ujtandó erdőrésről mind levágjuk, ha tudniillik a fiatal serdény már annyira megerősödött, hogy szabadon is képes az idő viszontagságainak ellenállni és megélni.

Mi a szállalóvágás?

Szállalóvágásnak nevezzük azon vágást, midőn az egész erdőterületen minden sorrend nélkül majd egy, majd más helyt, egy vagy több fa vágatik le.

Hol alkalmazzuk a tarvágást?

A tarvágást különösen ott alkalmazzuk, hol az erdőt mesterséges uton akarjuk újból felnevelni, hol a már meglévő fanemek helyett más fanemeket kívánunk nevelni, hol időközben a szabaddá lett földet, ha ez különben jó termékeny és különösen téres helyen van, egy pár esztendeig mezei növények termelésére akarjuk használni; végre hol nem kell attól félnünk, hogy az erdő termőföldje elsoványul, vagy egészen megsemmisül, és haszonvehetlenné válik.

Vannak-e olyan erdők, melyekben tarvágást tenni egyáltalában nem tanácsos és meg nem engedhető?

Igen is vannak a meredek hegyoldalokon, a magas, sziklás kőgörgetes hegyeken s havasok fensíkjain lévő azon erdők, melyek föld- vagy kőomlások, hó vagy kőgörgetek, vizmosások keletkezésének megakadályozására, nem különben szélvésznek vagy árvizeknek elhárítására szolgálnak, s melyek fájának tarvágat által és egyszerre való levágása után nem csak az előbb fenállott erdő által elfoglalt földterület vagy talaj válik használhatlanná, hanem még az alatta élő emberek és állatok élete, s az ott elterülő földek termékenysége is veszélyeztetik. Az ilyen erdőket, minthogy azok fái nem csak az általuk elfoglalt termőtalajt védik meg az elpusztulástól, hanem az elemi veszélyek elhárítása által az emberek és állatok védelmére is szolgálnak, *véd-erdőknek* nevezzük.

Megjegyzendő egyébiránt még, hogy a futóhomokon lévő, és az előbb megjelöltek közé nem foglalt erdőket is véderdőknek kell tekintenünk, ezen erdőknél azonban a tarvágat kivételesen megengedhető akkor, ha a homok már teljesen megkötetett, s ha azon jó zárlatu ákác vagy bálványfa erdő áll, mely fanemek igen gyorsan növe s dús tű- és gyökérhajtásokat adván, a terület ismétli beerdősülése kétséget nem szenved.

Milyen természetű fánál alkalmazzuk a tarvágást?

A tarvágást általában véve azon természetű fánál alkalmazhatjuk, melyek fiatal korukban az öregebb fák által való beárnyékolást nem igénylik, mint például a lucz-, erdei- és veres-fenyő, továbbá a tölgy.

Hol alkalmazzuk a vetővágást?

A vetővágást ott alkalmazzuk, hol a levágandó fák magvából azok árnyéka és védelme alatt, ugyyszólva természetes uton, akarjuk az új erdő számára szükséges fiatal fákat annyira felnevelni, hogy eléggé megerősödve magukra is megállhassanak.

Mi szükséges arra, hogy valamely erdőt vetővágás által újíthassunk fel?

Szükséges, hogy annak fái képesek legyenek magot teremni, vagy hogy legalább akkor, ha a vetővágásnak első ugynevezett magvágata megtétetett, ezen időre csakhamar teremhessenek magot, s hogy a levágandó erdőben legalább elszórtan legyen annyi magtermő fa, mennyi elégséges magot teremhet az illető vágás terület bevetésére.

Miképen eszközöltetik a vetővágás által való felújítás?

A vetővágás által való felújítás a magvágat, világosvágat és végvágat által eszközöltetik, még pedig olyképen, hogy az erdő azon részében, a melyet le akarunk vágni, először a magvágatot állítjuk be, azaz: vigyázva arra, hogy a fák mindenütt

egyenlő sűrűn áljanak, kivágunk az erdőből annyi fát, hogy a hátralévők magot teremjenek, s hogy az erdőföldre annyi világosság és melegség juthasson, mennyi a magvak kicsirázására és a fiatal fák első éveire szükséges.

Általában véve minő mértéket tarthatunk szem előtt arra nézve, hogy a magvágás alkalmával mennyi fát vágjunk ki?

Arra nézve, hogy valamely erdőből a magvágat alkalmával mennyi fát vágjunk le, egészen meghatározott mértéket megállapítani nem lehet, mert az a fák természetétől, az éghajlattól és az erdő fekvésétől függ, mindazonáltal megjegyezhető, hogy a kivágás után visszamaradó törzsek koronája egymástól 1 egész 6 lábra lehet.

Mire kell vigyáznunk a magvágatnál?

A magvágatnál arra kell vigyáznunk, hogy a kivágandó fákat úgy ejtsük le, hogy azok a visszamaradókat ne sértsék és törjék meg, s hogy a magtermésre, a vágásterületen egyenlő mértékben felosztva, egészséges fákat hagyjuk vissza, s hogy azon erdőrésszel, melyben a magvágat megtörtént, újabb favágás és legeltetés által ne háboritassék addig, míg a bekövetkezett magtermő év után azon elegendő fiatal fa nem nőtt fel, tehát addig, míg a világosvágat ideje be nem következik.

Mikor következik a magvágatra a világosvágat?

A magvágatra a világosvágat akkor következik, midőn a fiatal csemeték oly nagyra nőttek, hogy a fennálló anyafák árnyékát már nehezen tűrik, vagyis sikeresebb növés végett a meglévőnél nagyobb világosságot és szabadab tért kívánnak, a mi különböző fáknál különböző időben áll be, általában véve pedig azt lehet mondani, hogy akkor, midőn a csemeték már 2—6 évesek lettek.

Mennyi fát és milyen fákat vágatunk ki a világosvágat alkalmával?

A világosvágat alkalmával általában véve a meglévő álló

fáknak felét vágjuk ki, még pedig a vastagabbakat, és azokat melyeknek koronája terebélyesebb, s így a fiatal fákat a kölönél nagyobb mértékben árnyékolnák be.

Mire kell vigyáznunk a világos vágatnál?

A világos vágatnál arra kell vigyáznunk, hogy az öreg fákat úgy ejtsük le, mikép ezek a fiatal fában minél kevesebb kárt tegyenek, hogy a felkészített ölfát is olyan helyekre rakjuk fel, hol csemetéket nem nyomunk el, s hogy azt késő ősszel vagy télen át hordjuk ki, hogy a fiatal fák minél kevesebb sérülésnek legyenek kitéve.

Mikor következik a végvágat?

A végvágat a világosvágat után 2—4 év mulva akkor következik, midőn a felserdült fiatal fák annyira megerősödtek, hogy szabadon, tehát az öreg fák árnyéka és védelme nélkül is már képesek megélni, a mikor is aztán a felujtandó területen a még fennlévő régi fák mind levágnak.

Történhetik-e azon eset, hogy a magvágat mellőzhető, s csak a világos és végvágat alkalmazhatók?

A magvágat mellőzése, vagyis csupán a világos vágat és a végvágat alkalmazása megtörténhetik akkor, midőn például az illető erdőrészben, mikor a magvágat beállításának ideje eljön, annyi fiatal és erőteljes csemete van, nevezetesen: jegenye-fenyő- és bikkerdőben, hogy azokból a jövőendő erdő számára elegendő fa lesz, mely esetben aztán a magvágat mellőzésével mindjárt a világosvágat alkalmaztatik, s erre megfelelő időben a végvágat.

Milyen természetű fáknál alkalmazzuk a vetővágást?

A vetővágást általában véve azon fáknál alkalmazzuk, melyek fiatalabb korokban nem kívánnak nagy világosságot, s az anyafák árnyékában legjobban tenyésznek. A hol nem kell félni attól, hogy a megritkitott erdőben a betörő szél a vissza-

maradó fákat nem dönti halomra, tehát olyan fáknál, a melyek erős gyökérzettel birnak.

Hol alkalmazzuk a szállaló-vágást?

A szállaló-vágást azon erdőkben alkalmazzuk, melyeknél szükséges a már idős, régi és romlani kezdő fákat, még az előtt, hogy reájuk rendes vágásban sor kerülne, kivenni. Megjegyzendő azonban, hogy e vágásnál különösen kell figyelni arra, hogy az erdő zárata vagy is a fák koronájának összefüggése minél kevésbé szakitassék meg, mert ezen esetben a viharok az erdőben nagy kárt tehetnek. E körülmény folytán a gyenge gyökérzetű luczfenyőnél a szállaló-vágással különösen óvatosan kell eljárni. (A szállaló vágás szükség szerint még a sarj- és középerdő-üzemnél is alkalmaztatik).

Miben áll a szálerdő-üzem mellékágazatát képező és ugynevezet szállaló-üzem?

A szálerdő-üzem mellékágazatát képező és ugynevezett szállaló-üzem abban áll, hogy a különféle czélokra szükséges, s ezért különböző méretű és koru szálfákat nem rendes évi vágások területéről vágjuk le, hanem szálanként ott vesszük ki az erdőből a hol azok épen találhatók.

Hol alkalmazzuk a szállalóüzemet?

A szállalóüzem ott alkalmaztatik, a hol az erdő kisebb területű, hogysem annak évenként egy bizonyos részét lehetne vágni, valamint ott is, hol az erdő által elfoglalt talaj termőképességnek állandó biztosítása, mint például: a karst-hegységi, vagy a futóhomokon lévő erdők talaja másnemű üzemet nem enged meg; továbbá a nagy gondot igénylő védőerdőkben, mely erdőket egészen levágni vagy kivénülni hagyni sohasem szabad, miután azoknak fái miként tudjuk az általuk elfoglalt talajt, s egyáltalában még az erdő alatt lévő termőföldeket és községeket is hegyomlástól, kőgörgetegtől, vizáradástól s más elemi csapásoktól védik. Ha tehát ily erdők fái kivénülő

félben vannak, akkor ezek helyett ültetés vagy vetés által ujakat kell nevelni.

Szükséges-e a szállalóüzem alkalmazása esetében bizonyos rendet tartani?

A szállalóüzem alkalmazásánál is igen szükséges bizonyos rendet tartani, s ez abból áll, hogy azon erdőterületet, melyet kénytelenek vagyunk szállaló üzem útján kezelni, tekintettel az általunk szükségelt faanyag mennyiségére, annyi részre osztjuk, a hány év elégséges arra, hogy erdőnk korosabb, illetőleg a fordakort elért, fáit oly mértékben kihasználhassuk, hogy ezen kihasználási idő alatt azok helyett ismét elengedő hasonló koru és méretű fák legyenek. Így például, ha a korosabb fák kivágása után 15 év szükségeltetik arra, hogy hasonló koru és méretű fáink legyenek akkor erdőterületünket 15 részre osztjuk, s egy évben csak egyik részből vesszük el a levágandóknak ismert koros fákat, s ezen kihasznált területet aztán 14 éven át nyugodni hagyjuk. A használaton kívül lévő erdőrészekből csupán azon egyes fákat vágjuk le, melyek nem maradhatnának addig fenn, míg a vágás azon területre kerülne, melyen azok állanak.

Minő káros következménye van annak ha a szállaló üzemet nem rendszeresen foganatosítjuk vagy abban rendet nem tartunk?

Ha a szállaló vágást nem rendszeresen foganatosítjuk vagy abban rendet nem tartunk ennek azon káros következménye van, hogy a fákat az erdőben itt-ott elszórtan vágván ki, ezáltal a fiatalabb és még vágás alá nem jutó fákat a leejtett fakkal az erdő igen számos helyén megsértvén vagy letörvén, az erdő kevesebb fát terem, mint a megnyit rendszeres szállaló vágás mellett teremne, s e kevesebb fatermést még azon körülmény is fokozza, hogy a levágott fának kihordására az erdőben utat kell nyitni, s ezen utak szaporodásával annak fatermő területe is kevesbedik, miután a fakihordás alkalmával az utba eső fiatalabb csemeték több helyt töretnek le és rongáltatnak meg. Továbbá a levá-

gott vagy felkészített fa felügyelete s az erdő kezelése és védelme is egyáltalában nehezebb.

Miben áll a szálerdő-üzemnek szintén mellékágazatát képező ortolási üzem?

A szálerdő-üzemnek szintén mellékágazatát képező ortolási üzem abban áll, hogy a vágás alá jövő fákat, ha az erdő különben jó termékeny erőteljes talajon áll, nem csupán levágjuk, hanem tuskóját is kiirtjuk, s az eként kitisztított földet 3—6 évig az erdőtalaj magasabb jövedelmeztetése végett gabona termelésre használjuk, és azután mesterséges uton ismét beerdősítjük.

(Kivonat a XVIII. Fejezetből.)

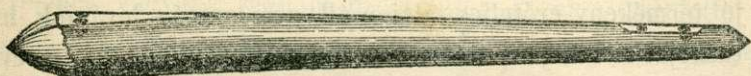
Mit kell tudni a mozgó-kötésű tutajozásról?

A mozgó-kötésű tutajozásnál, mely főleg Németországban honos, de három év óta az Ung, Árva, Aranyos, Sebes, Görgény, Bisztra és Tája vizén nálunk is alkalmaztatik 800—1000 darab szálfá guzszsral mozgón köttetik egymáshoz 10—18 láb széles és 300—500 öl hosszú tutajokba.

E tutajozást befurt guzszsral való tutajozásnak vagy óriási tutajozásnak is nevezik, mely utóbbi nevét onnan nyerte, hogy a szállított fa 30—40 kisebb talpba s ezek végökkel ismét egymáshoz köttetvén, ezáltal egy 8—16 ember által vezetett és kormányzott óriási nagy tutajt képez.

A mozgó-kötésű tutajhoz a fák előkészítése aként történik, hogy vastagabb végükön, és ha ergettyün hozatnak a vízmederre még a leeresztés előtt, miként a 66. és 67-ik ábrák is mutatják, mintegy 2 ölnyi hosszúságra megnagyáboltatnak, vagyis azok alsó és felső oldaláról egy széldeszka vastagságnyi faanyag levágatik, mi azt eredményezi, hogy azok az ergettyűben jobbra-balra nem fordulnak, s így annak oldalába kevésbé furódnak be és a tutajba bekötve is kevésbé sülyednek be a vízbe, mert könnyebbek; hogy a szállítandó

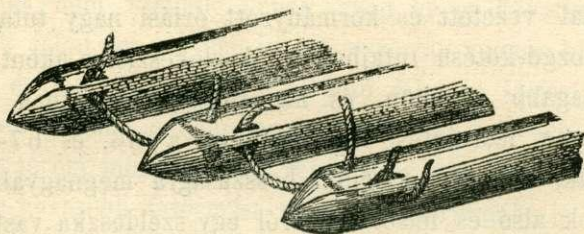
fatörzsek mindkét végének felső lapján, $1-1\frac{1}{2}$ lábnyi távolságban a favégektől és mindkét oldalon 3—4 hüvelyknyire a fa szélétől, annak közepe felé vagy egymással szemben, vagy ha a fatörzs keskeny egymás mögé az erre használt lyukasztó fejszével háromszög alakú lyukak vágatnak; a mint ezt a 66-ik ábra által mutatott szálfának alsó és felső vége mutatja.

66-ik ábra.

A lyukak kivágása után az oldalakon jobbról és balról az elébb kivágottakkal való összejuttatás végett egy-egy újabb lyuk vágatik, s minthogy a fejszével ezen lyukak egymásba egészen be nem vágathatók, a közöttük meglévő fa-anyag furóval vétetik ki, mi által elkészül a törzseknek egymáshoz kötése végett szükséges guzslyuk, melyen aztán a kemenczében való fonnyasztás által előre elkészített guzs átvonatván, minden szomszéd fatörzs egy kemény lucz- és jegenye-fenyőből, meg nyir- és mogyoró-fából való hurok-guzsszal egymáshoz köttetik úgy, hogy a törzsek szükség szerint és a guzs tárgulatához képest jobbra és balra, vagy fel és le mozoghatók legyenek.

A tutajt alkotó szálfák egymáshoz fűzésének rajzát 67-ik ábra mutatja.

67-ik ábra.

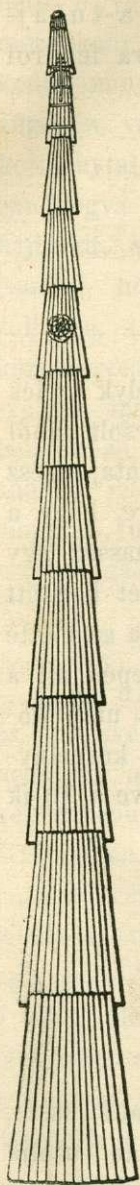
A mozgó-kötésű vagy óriás-tutajnál a talpak bekötése az erre különösen készített bekötő helyen, illetőleg a vízmederben, történik. E bekötőhely ott készítettetik, hol a vízmeder a völgy

tágulata folytán szélesebb, egyenletes és szilárd vagy vízhatlan talajjal bir. A bekötéshez csendes állású vagy tóminőségű vizállás lévén szükséges, a bekötőhely alsó pontjára a vizen át annak felfogására medergát állittatik, hogy így örökké meglegyen a bekötéshez szükséges $1\frac{1}{2}$ —3 lábnyi vízmélység. Ha a tutaj megeresztetik, akkor a gát közepén lévő gátajtó, mely egyenlő nagyságu a tutaj szélességével, megnyittatik, s azon a gát előtt 5—6' mélyre is felfogott víz sebesebb folyást vévén, az induló tutajt magával viszi.

A mozgón összefűzött egyes tutaj-táblák oly sorrendben állittatnak össze, a mily sorban a leuszó óriástutajba köttetnek; minthogy pedig a tutaj és így egyes talpai szélességének előlről hátrafelé egyenletesen növekedőnek kell lenni, e célból az egyes talpakba kötött törzseknek vékonyabb vége köttetik elől, hogy így a talp hátulsó felébe lévő vastagabb favégek a tábla hátulját szélesebbé tegyék. Néha a célból, hogy a talp hátulja mértéken túl ne szélesedjék ki, egy-egy törzs megfordítva is köttetik a talpba, t. i. úgy, hogy vastagabb vége tétetik elől.

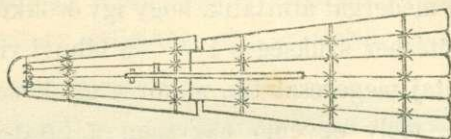
A mozgó-kötésű vagy óriás-tutajba egymáshoz fűzött, illetőleg abba egymásután bekötött talpak végökkel szintén guzszal és mozgón, de úgy köttetnek össze, hogy minden következő tutaj-tábla az előtte levőnek végére felfektetvé, arra rákötetik. A mozgó-kötésű tutaj alakját a 68-ik ábra felülről nézve mutatja.

A mozgó-kötésű vagy óriás-tutajnak szállítási szerkezeténél és a benne lévő egyes talpak minőségénél fogva a következő részei különböztethetők

68-ik ábra.

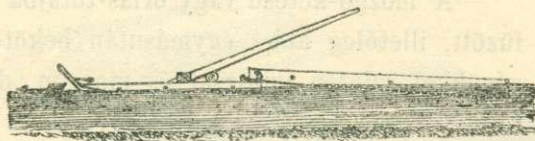
meg, u. m.: a tutaj ormánya vagy a vezér- és a kormány-talp, az elő-, közép- és utó-tutaj, s a tutaj-fék. A vezér- és kormány-talp alakját a 69-ik ábra felülről nézve mutatja.

69-ik ábra.

Mit kell tudni a vezér- és kormánytalpról?

A tutaj ormányát képező vezértalp 5—6'' hüvelyk széles és ugyan oly vastag és 15 láb hosszú, hat darab ácsolt fából alakittatik, melyek a lehető legszilárdabban, s a tutaj egész szélében átfurva köttetnek össze. A vezértalp elejére, hogy a köveken fel ne akadjon, vagy a földbe be ne furódhassék, egy szántalp alakulag felfelé álló erős és alul vaslemezrel borított bikkfa-deszka alkalmaztatik, mely hajlottságánál fogva az előtte lévő akadályokon jobban átesuszik. A vezértalp közepén áll a 2 öl hosszú evező, melyek segélyével a vezértábla után következő kormány-talpról a tutajvezető a tutaj kormányzását intézi. A vezér- és kormánytalpat oldalról nézve a 70-ik ábra mutatja.

70-ik ábra.

A kormány-talp szintén ácsolt fából állittatik össze, de a vezértáblánál szélesebb és hosszabb; eleje 4 láb, utolja $4\frac{1}{2}$ széles, és hossza 3 öl. A kormánytalpba kötött 4 középső gerenda a többinél elől 2 lábbal hosszabb azért, hogy ezen

kiálló rész által a vezér-talp hátuljára erős guzsokkal felköt-
hető legyen, mi által azon előny éretik el, hogy a vezértalp
mozgékony marad, s annak hátulja lenyomatván, eléje emel-
kedik, minélfogva az kevésbé akadhat meg, s a gátakon vagy
zúgókon való lemenetelnél sem furódik a földbe. Minthogy a
kormánytalpon álló tutajvezetőtől függ az óriás-tutaj levitele,
ennélfogva annak az egész folyót, illetőleg ennek esését, part-
hajlásait, veszélyesebb helyeit, szóval, minden pontját jól kell
ismerni, hogy a tutajt a sebes folyásu hegyi vizeken lekalau-
zolhassa, s minthogy helyzete is a tutajon lévő összes tutajosok
közt legveszélyesebb, ezért azok legbátrabbika és legügyesebbike
szokott lenni, ki az evedző vezetése mellett a szükséges pil-
lanatokban csupán kalapja emelésével és kezével vagy sippal
adandó jelekkel intézi a többi tutajszemélyzet teendőit, mely
majd a tutaj menetének lassításában, tehát a tutajzárásában,
majd annak gyorsításában, kikötésében stb. áll.

Mit kell tudni az elő-, közép- és utó-tutajról?

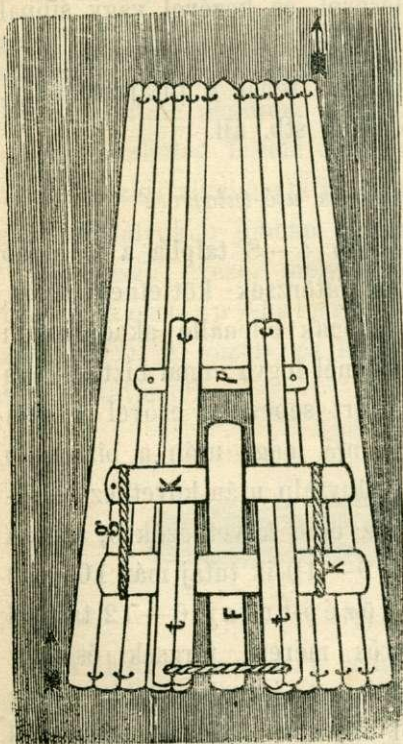
Az előtutajba vagyis az első 4—8 talpba a rövidebb
és a keskenyebb, tehát vékonyabb fatörzsek köttetnek azért,
hogy így a tutaj eleje a haladhatásának ellenálló akadályokon
keskenyebb voltánál és könnyebbségénél fogva annál biztosabban
átmehessen, s a haladás közben nyert sebességi erővel a tutaj
hátsó részét nagyobb erővel vonja maga után a biztosabb
lehaladás végett. E szerint a kormánytalp után következő első-
talp csak 5 öles hosszú fából, s az erre következők 6, azután
7 és 8 ölesekől köttetnek, míg a 9—10-ik tutaj már 10—12
öles hosszú fákból áll, s erre a közép-tutaj 6—12 talppal
következik, melynek talpjaiba erős méretű törzsek és egy
tutaj-fék köttetnek, s azután az utó-tutaj, mely szintén vastag
és hosszú törzsű 6—10 talpból áll, s a többi tutaj-fékekkel
van ellátva; míg legutolsó talpjába azon szabálytalan növési

igen vastag vagy görbe törzsek köttetnek, melyeket a megelőző talpakba bekötni nem lehetett.

Mit kell tudni a tutajfékről?

A tutajfék az óriási-tutajnál kiváló nagy fontossággal bír, mert annak feladata, hogy akkor, midőn a tutaj sebes menésben van, s oly pontokhoz közeledik, hol fennakadhatna, s ez által a hátulsó talpak az elsőkre fel torlodhatnak, a tutaj sebességét fékezze, tehát annak menetét lassítsa addig, míg az a veszélyes ponton áthaladott.

Az óriás-tutajra, nagyságához képest, 2—4 tutajfék alkalmaztatik, melyek közül egyik, a tartalék-fék azon esetre, ha a többiekből egyik vagy másik használhatlanná válnék. Rendszeren csak két fék kezeltetik.

71-ik ábra.

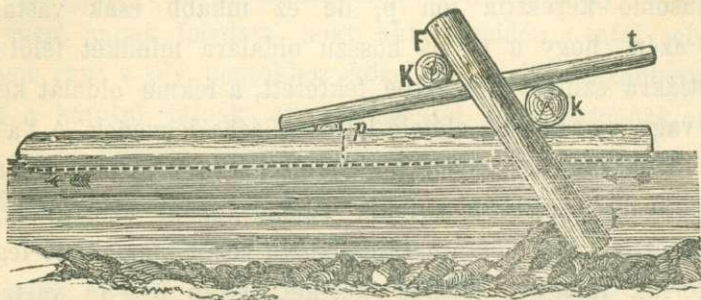
A főtutajfék a legutolsó előtti talpon van, míg a másik fék előlről számítva a 11—16-ik talpon, melyek között aztán még valamelyik talpon a tartalékfék áll. Egy 35 talpból álló tutajhoz 3 fék elegendő. A szilárd és biztos hatásu egyszerű fék szerkezetét a következő 71-ik ábra felülről nézve mutatja.

Azon talp középebe, melyre a fék tétetik, egy a többinél jóval vastagabb, de pár öllel rövidebb szálfá köttetik be, mi által a talp közepén hátul a vizre egy pár öl hosszú és 15—18' széles

nyílás keletkezik. Ezen nyíláson keresztül annak elejétől mintegy 5 lábnyira egy 10—12" vastag és 8—12' hosszú keresztfa tétetik (71. ábrán k) és kettős guzsokkal s mindkét végén a nyílás oldalát képező tutajfákhoz erősítetik. A nyílás elejére egy hasonló keresztfa jön p, de ez inkább csak vastagabb padló, azért, hogy a nyílás hosszú oldalára mindkét felől és a keresztfákra szintén keresztbe fektetett, a fékmű oldalát képező oldal- vagy tartófák eléfelé lejtős állásba legyenek. A tartófák (71. ábrán tt.) egymástóli távolsága vagy nyílása valamivel nagyobb vagy szélesebb a fékfa vastagságánál azért, hogy ez azok között a vízbe bocsátható és onnan ismét kiemelhető legyen; a tartó-fák mindkét oldalon két-két darab 6—8" vastag és 8—14' hosszú, guzszal egymáshoz és a keresztfákhoz, s a talpba kötött és alattuk lévő szálfákhoz szintén guzsokkal szilárdon lekötött és nagyábolt fák, melyek a víznyíláson keresztül mint a rajz is mutatja szintén guzszal vannak egymáshoz fűzve.

A keresztfák közötti víz-nyílás közepére és ismét keresztül a tartófákon a 8—10' hosszú és 10—12" vastag kötőfa (K) tétetik, melynek balfelőli vége szintén kettős guzszal a hátulsó keresztfához köttetik, de úgy, hogy az, ezen guzson mintegy sarkon mozogható legyen, míg másik vége szintén egy a víznyílás hosszúságának megfelelő guzshurokkal (g) a hátulsó keresztfa másik végéhez illesztetik s elébe, hogy arról le ne csuszszék fa-peczek üttetik. Ha már most a tutaj fékezése szükséges, akkor a 8—10 hüvelyk vastag és a víz mélységéhez képest 10—14 láb hosszú és rendszeren luczfenyőből lévő fékfa, miként ezt a tutajkötést mutató 72. ábrán az F.-el jelzett rudalak mutatja, a kötőfa és a hátulsó keresztfa között lévő nyíláson függélyesen a vízbe bocsáttatik, mire aztán a menő-tutaj haladása, illetőleg nyomása folytán annak felső vége a kötőfára nehezedik, s azt állásából ki nem mozdíthatja, mert az a guzszal a fékfa alsó felét szintén lefogó hátulsó keresztfához van

kötve; míg a fékfa alsó vége a víz fenekére nyomulván, ott abba befuródik, s ezáltal horzsolás keletkezvén, a tutajt köti, illetőleg sebes haladását nehezíti vagy lassubb folyásu patakokon néha egészen is feltartja.

72. ábra.

Ha a haladó-tutaj további megkötése nem szükséges, akkor annak feloldása igen egyszerű s csupán abból áll, hogy a fékmű tartófáin álló fékező-tutajos a kötőfa jobbfelöli oldalán lévő s a hátsó keresztfára illesztett guzst az előtte lévő peczek leütése által a hátsó keresztfára levonja, és a kötőfa jobb oldalát ezzel szabaddá tévén, azt a fékfa alul kiüti, mire a fékfa a fékmű között lévő víznyílásba esik, s ott a tutajjal tovább uszik, honnan aztán a fékező-tutajos által a belé vágott fejsze vagy csáklya segélyével ismét kivéttetik s a tutajon a fékmű oldalára helyeztetik, míg a kötőfa a tartófákon ismét keresztbe áttétetik és a hátsó keresztfára járó guzszzsal és peczekkel arra ismét rácsatoltatik, hogy így a fékmű a következő fékezésre ismét készen álljon.

A fékfa hosszúságát illetőleg még megjegyzendő, miszerint annak a kisebb vizeken vagy csekélyebb mélységű hegyi patakokon oly hosszúnak kell lenni, hogy akkor, ha a kötőfa alóla kiüttetik, ne essék a számára szolgáló víznyílásba egészen be, mert ekkor a víz csekély mélysége folytán könnyen a tutaj alá kerülhetne, s annak fenakadását s ezzel a hátsó talpak-

nak a féktalpra való veszélyes feltolódását okozhatná, minek kikerülése végett szükséges, hogy felső vége a víznyílás elején lévő első keresztfán fennakadjon. A féktutajok hossza a kanyarulatokon való könnyebb áthaladás és biztosabb fékezés végett 5—6 öl.

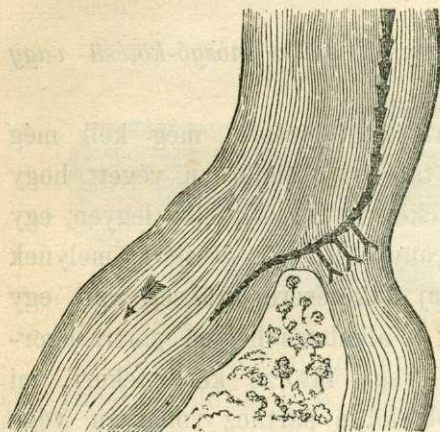
Mit kell még általában megjegyezni a mozgó-kötésű vagy óriás tutajozásról?

A mozgó-kötésű vagy óriás tutajozásról meg kell még jegyezni, hogy az előtutaj 3-ik talpjának elejére a végett, hogy a tutaj a sebesebb folyású vizeken is megállítható legyen, egy 50—100 öl hosszú, erős sodronykötél van erősítve, melynek szabad végét ott, a hol a tutaj kikötésére szükség van, egy gyakorlott tutajos kezébe veszi s alkalmas helyen partra ugorván, ott egy vagy két tuskó vagy fatörzs köré tekeri, mi által a tutaj eleje, például jobbfelől, a parthoz vonatván, vége a part másik vagy baloldalára szoríttatik, mire az utána következő 4-ik talp vége a part jobboldalára, az 5-ik hátulja ismét balra ütődik s ott megakadván, a tutaj elejét és a hátrább lévő talpakat is egyaránt feltartván, a tutajt megállítják. Szükség esetére több sodrony és kenderkötél is van készletben.

Megjegyzendő továbbá, hogy szirtes partu hegyi patakon a vezértalpon egy jó kezefogású fiatal tutajoslegény áll, kinek feladata : a kezében lévő csáklyával vagy ruddal a parthoz ütődő vezértalpat attól eltaszítani s egyáltalában arra ügyelni, hogy a vezértalp mindig a patak közepében maradjon. A vezér- és kormánytalpon, a tutajkötélnél és a fékműveknél alkalmazott 5—6 tutajoson kívül még más 5—10 tutajos van a tutaj különböző talpjain a szükséges szerszámokkal ellátva, kiknek feladatuk : az egyes talpak partba ütközésére vigyázni, azok haladása előtt az akadályokat elhárítani, azokat a partoktól eltaszítani, a kormányostól adott jeleket az azt nem látható fékezőkkel közölni, s ha a törzseket bekötő guzsok elszakad-

tak, azokat ujjakkal pótolni és a megállított tutaj indítására segélyül lenni.

Oly helyeken, hol a tutaj utjául szolgáló víz miként a 73. ábra mutatja, szigetet képez s ezért elágazik, különös gondos

73. ábra.

vezetést igényel a tutaj, hogy fenn ne akadjon vagy a szigetre ne vetődjék. Ily helyeken ugyanis a víz sodra a főmederből kihajló vizágra iránylik, s a főmeder, mely a 73. ábrán a balfelöli vizág, ezen jobbra vagy balra nyíló vizághoz némi kanyarulatot képezvén, midőn a tutaj ezen áthalad, a középtutaj talpai

a víz sodrától nyomatva a kiágazó vizágba és illetőleg a sziget csucsra és a mögé annyira betolathatnak, hogy azokat az előtutaj onnan maga után kivonni nem képes s ekkor a tutaj szögbe megtörik és fennakad. Ezen akadály kikerülése végett a kormányos a tutajt, melyet a 72. ábrán a fekete tutaj-vonal mutat, a víz sodrán vezeti, hogy azonban ez a jobb felől lévő vizágba mélyen be ne nyomassék, s a sziget csucsán fenn ne akadjon, a kihajló vizág elébe, midőn azon az előtutaj 4—5 talpa már áthaladott, vetőbakkok állíttatnak, melyek a tutaj benyomulásának ellen állanak. Ezen vetőbakkok egy 10—12 hüvelyk vastag és 8—10 láb hosszú és két 4—5 láb magas ságu lábon nyugvó fenyőgerendából állanak. A vető-bakkok alakja, melyet a 74. ábra mutat, s a folyómederben a tutaj elébe állítva a 3 villás-alaku fekete vonal ábrázol, hasonlít a járom hidaknál lévő jégtörők alakjához. Ily vető-bakkokat a tutajosok

74. ábra.

szükséges számban a tutajon visznek, s ha azok a szolgálatot megtették, vagy a midőn a tutaj két-harmad része a sziget-csucs előtt áthaladott, a vízmederből ismét gyorsan a tutajra vesznek.

A mozgókötésű tutajozásnál nagy figyelmet érdemelnek a guzsok is, melyeknek erőseknek és jól készítettnek kell lenni; leginkább 1—2" vastag és 9' hosszú mogyorófa hajtásokból, s fiatal jegenye és luczfenyőből való guzs használtatik, melyet a tutajozást megelőző télen és tavasszal vágnak, s addig, míg készítik vízben áztatják; használat előtt pedig a sütő-kemenczéhez hasonló fűtött kemenczékben megpörkölik vagy fonyasztják s guzsbottal megvervén, egyik végökkel a kovács-ülők aljához hasonló tőkébe dugják s az abban beleillesztve lévő csavaró-peczkek körül tekervén, a kötésre hajlékonyná teszik s ezután kiszáritják. Egy tutajhoz, a szerint a mint nagyobb vagy kisebb, átlag véve 2—4000 darab guzs szükséges.

A mozgó-kötésű vagy óriás-tutajnak a szilárd kötésű tutaj felett nagy előnye az, hogy kevesebb munkás által sokkal több fát szállit, kisebb vizállást kíván s így azon vízszűkebb hegyekben is biztosítja a fa levitelét, melyekben az a rövidebb ideig tartó magasabb vizállásnál a szilárd kötésű tutajokban nem volna mind lehozható. A leszállítandó fa vastagságához képest $1\frac{1}{2}$ egész $3\frac{1}{2}$ lábnyi víz mélység e tutajozáshoz a legalkalmasabb. Egyetlen költséges oldala az óriás-tutajozásnak a hozzá szükséges sok guzs megszerzése és elkészítése.

Az óriás tutajon szintén lehet terhet szállítani, s ez esetben a reá rakandó fatömeg $\frac{1}{5}$ egész $\frac{1}{4}$ részét teheti azon fatömegnek, melyet a tutajba bekötött összes fák tartalmaznak. A tutaj átlagos haladását naponként 4—6 mértföldnyi vízi uttal lehet számítani.

Újabb időben kísérletet tettek az óriás-tutaj szerkezetének módosítására olyképen, hogy a belékötött egyes talpakban

a fatözsek szilárdan köttettek egymáshoz, míg ellenben a talpakot tágabban kötötték egymásután. E kísérletek célja az, hogy az óriás-tutaj, mely mélyebb vizen nem szállítható, kevesebb költséggel legyen, az ily vizeken való szállításra alkalmas, szilárdkötésű tutajokká átalakítható; a mi ez esetben egyszerűen azáltal történhetik, hogy az egymásután mozgón kötött talpak egymástól elvágatnak, s ekkor mindenike minden újabb kötés nélkül a mélyebb vizen haladható szilárdkötésű tutaj lesz.

Ott, hol az előbb leirt óriástutajozás meghonosítása kívánatosnak ismertetik: életbeléptetéséhez abban kitünően jártas munkások megszerzése szükséges, kik aztán az ennél előjövő munkálatokat s a gyakorlati kezelés összes fogásait a helyi munkásokkal megismertetvén, ezután a tutajozás az ilyen munkások segélye nélkül is foganatosítható lesz.

Az óriás-tutaj, ha vízi útja nem valami veszedelmes, igen gyorsan halad, s néha a jó lovat is meg kell sarkantyuzni, hogy e tutajjal versenyt tarthasson. Ha hátrább kötött talpai szélesebbek is a patak-medernél vagy hirtelenebb partkanyarulatoknál néhány talp a partra ugrik is, nem baj: az elsők ragadják az utolsókat, s ezek saját súlyuk és az általuk hátul felfogott víz nyomása folytán előre tolják az elsőbbeket. Ki az erdei munkásság nagyszerűségének netovábbját az óriás-tutajt menni látta: nem fél, hogy lenne patak, melyen fáját le ne szállíthatná.

Észleletek a vízmennyiségek csökkenéséről a forrásokban, patakokban és folyókban, s ennek okairól.

Többször volt ugyan már alkalmunk, lapunkban az erdőknek kiváló jelentőségéről a természet nagyszerű háztartásban

közleményt adni s e részben t. olvasóinkat főképen az „Erdészeti Lapok“ 1863-iki évfolyamának I. és II-ik füzeteiben Mérey K. szakavatott tollából megjelent s e kérdést érdekesen és kimerítően tárgyaló cikkére utalhatjuk; minthogy azonban ugyanezen tárgyra vonatkozólag az osztrák mérnök és építész egyet szaklapjában (1873-évi VI. és VII. füzet) Wex Gusztáv cs. k. ministeri tanácsosnak a föntebbi czim alatt közölt értekezésében az erdők szokássá vált s nem eléggé kárhoztató esztelen pusztításának nyomában járó, felette káros s egész nemzedékek anyagi jólétét megingató következményeknek, oly hű és tanulságos képét láttuk ecsetelve, s ennek kapcsában oly újabb tapasztalati érvekre is akadunk, melyek t. olvasóink egy részének még ismeretlenek lehetnek, ennél fogva nem véljük feleslegesnek a fennebb említett értekezésnek kivonatos ismeretetését.

Tudvalevőleg az eső, hó, vagy ködalakban mutatkozó légköri csapadékok egyrésze közvetlenül a föld fölületén lévő patakokban kisebb és nagyobb folyókban gyűl össze, míg azok másik része a föld alsóbb rétegeibe szivódván részben mint tápszer az által használtatik fel, vagy pedig a földgyomrában lévő szakadásokba és repedésekbe szikkadván ott nyomtalanul visszatartatik, részben mint forrás és szivárgó víz ismét a folyókba és az ezekben közvetlenül összegyűlt vízzel együtt a tengerbe ömlik.

De már most kétségen kívül áll, miszerint művelt országokban az utolsó éveken át a tengerbe ömlött víztömegek mennyisége évről évre kisebbedett, s a mint a mathesis csálhatatlan tanainak fonalán bebizonyítható, ezen feltűnő jelenségnek oka abban rejlik, hogy egy részben az évi csapadékok az egyes művelt országokban hosszabb időszakok nagy átlagában kisebbedtek, vagy hogy a föld gyomrában nyomtalanul eltűnt víz mennyisége nagyobbodott, vagy pedig végre hogy ezen ese-

tek közül úgy az egyik valamint a másik is egyidejűleg fennállott.

Hogy ezen eshetőségek legutóbbikának okozható a folyóvizek mennyiségének idővel mindinkább fokozódó fogyatkozása, szinte tapasztalati tény, mely W... urnak alatt közlendő kimutatásaiból eléggé be fog bizonyíttatni.

„Sokévi tapasztalataim és kutatásaim“ — így folytatja szerző értekezletét — „azon meggyőződésre vezettek, hogy a folyók és folyamok vízkiömlési viszonyaiban kimutatott változások főleg és első sorban azon körülménynek tulajdoníthatók, miszerint a miveltebb országokban ezelőtt fönnállott erdőségek roppant kiterjedésben letaroltattak, véglegesen kiirtattak, a lejtős hegyoldalakon miveletlenül hagyattak, a völgyületek pedig szántókká és rétekké átalakítottak“.

Ezen állítás után W... ur a meteorologok, és természetbúvárok egész sorozatát idézi, kik évek hosszú során át sokféle észleletek és buvárkodások alapján mindannyian az erdőknek nem csupán a légköri csapadékok mennyiségére, de még az illető országok égaljának minőségére és talajának termékenységére határozott befolyást tulajdonítottak, s ezen észleleteket kitűnő tudósok és szakemberek megfelelő véleményeinek kapcsában közli.

E szerint már dr. H. Berghaus is bebizonyítja, miszerint az Elbe folyó vízállásának 1872-ik évtől kezdődő apadása főleg annak tulajdonítható, hogy az ezen folyó vidékére eső légköri csapadékok is ezen idő óta mennyiségileg kevesbedtek.

Ezen utóbbi jelenségnek okát pedig Berghaus és Malte Brun az erdők irtásában látták, „minthogy ez utóbbiak a felhőket vonzó képességöknél fogva ezek villanyosságát és víztömegét levonják, s így a légkör csapadékokat szaporítják“

Milne Home Dávid kitűnő természetbúvár, és a skót lég-tűneti társulat elnöke következő tapasztalatait közölte:

Megállapított, hogy miután a fa tudvalevőleg rossz melegségi fejtő, a fák ennél fogva télen át melegebbek, nyáron át ellenben hidegebbek mint az őket környező lég, s ebből kifolyólag az évszak légmérsékletét egyenlőbbé tenni képesek. Nyáron át a fák háromféleképp hűtik légkörnyezetöket; egyszer az által, hogy a talajt a napsugarak közvetlen hatása ellen védik, továbbá leveleik kipárolgása, s végre azoknak kisugárzása által.

Boussingault, a hirneves francia természetbuvár, s szint-ugy Strzelecki a forró övi vidékek beutazásánál ismételve tapasztalták, hogy az erdők kisugárzása éjen át légkörnyezetök hőmérsékletét annyira leszállítja, hogy felhőtlen ég alatt a légben lebegő vizgőz megfelelő mérvben sűrítetvén, futóeső vagy erős harmat alakjában lecsapódik.

Többféle észleletek által továbbá az is bebizonyított, miszerint az erdők letarolása folytán a források kiszáradnak, ellenkezőleg pedig az erdők mivélésénél és növekvésénél rendesebben és dúsabban keletkeznek.

Boussingault e tekintetben következőképen nyilatkozik: „Nézetem szerint nagy erdőtérsegek irtásának rendesen az a következménye, hogy ez által az évenkénti esőmennyeiség átlaga kisebbedik.” — A tudós Coultas pedig e tekintetben következő összehasonlítást tesz:

„A tenger, szelek és erdők egy nagy lepároló-készülék különböző alkatrészeinek tekinthetők. Gőzkazána a tenger, melyben a nap melege által állítatik elő a gőz. Vezető csövei a szelek, melyek által a vizgőz az erdőkhöz vezettetik, mely utóbbiak légmérséklete hidegebb. E körülménynek tulajdonítható a vizgőz üritése, és a jeges esőnek a légben lebegő felhőkből az erdők által való kipárologatása.”

Ugyanezen nézetnek hódoltak Herschel, Arago Kanitz, Lecoq, Tchihatcheff s más természetbuvár is.

Az 1871-ben ezen tárgy vizsgálásával megbízva volt angol bizottság pedig azon végkövetkeztetést vonta, miszerint „oly országokban, melyekben a vízkészletek föntartása kiváló fontossággal bír, az erdőknek kiméretlen irtása azon vidékeken, hol a források keletkeznek, határozottan mellőzendő.”

Blanqui pedig így nyilatkozik : „A szárazság ama borzasztó szakai, melyek a capverdi szigeteket pusztákká teszik, csakis az erdők kiirtásának tulajdoníthatók.

Szt-Ilona szigetén, melyen az erdősült terület a legujabb időben mindinkább nagyobbodik, azt veszik észre, hogy egyuttal az esőzés is ugyanazon mérvben gyakoribb. Mennyisége majdnem két annyi, mint volt I. Napoleon ott tartózkodása idején. Alsó-Egyiptomban, hol a múlt században a francia foglalás idején csak igen ritkán, s ha is — legfeljebb évente 12 napon át esett az eső, jelenleg a téli idényben 30 egész 40 napon át tartó esőzést észlelhetni, mely változást ama körülménynek tulajdonítanak, hogy Egyptom alkirályai Cairo városon alul közel 20 millió fát ültettettek ki.”

Marchand természetbuvár még az alanti igen érdekes esetet közölte : „Mielőtt a Sulz völgyében fekvő erdőségek az utolsó években letarolva valának, Sorne vize az unterwylli vasművek üzeméhez rendesen s elégséges vízmennyisége szolgáltatott, melyre szárazság és nagyobb esőzések egyaránt csekély befolyással voltak. Jelenleg a Sorne már is csak Wildbach, melyet minden legkisebb záporosó Hochwasserré dagaszt ; pár napi szép idő után azonban már ismét annyira apad, hogy ennek következtében a hajtó kerekeknek kicserélése, s végre egy gőzgép alkalmazása vált szükségessé, hogy a műveknek vízhiány miatt beállható szünetelése kikerültessék.”

Meldrun, a Mauritius szigeten létező észlelde igazgatója azt vette észre, miszerint az 1852. év, vagyis azon idő óta, melytől kezdve legalább 70000 hold erdőség taroltatott

le, az esőmennyiség, nedvesség és a párányomás csökkentek, a vízáradások és a szárazság időszakai ellenben nagyobbodtak. Dr. Graham is egész határozottan oda nyilatkozik, hogy Madeira szigeten az ottani erdők irtása folytán a források és patakvizek mennyisége apadt, hogy a fák a ködre nagy befolyással bírnak, minthogy azt visszatartóztatják és sűritik. Mathieu francia erdészeti tanárnak vizsgálataiból is kiderül, hogy a szabad mezőségen kipárolgó vízmennyiség az erdősült térségen kipárolgottnál 5-ször nagyobb, mely eredmény az évi esőmennyiségnek az erdősült vidékeken való növekvésével egyenlőnek vehető. Az időtani tudományokban nagytekintélyű Dove H. W. tanár nyilatkozata szerint: „Európa az erdőt mindenkép irtó modern gazdasága által oda jutott, hogy az esőzések folyvást rendtlenebb időszakokban állnak be, minek tulajdonítható, hogy a folyók hosszabb időn át víz nélkül maradnak, mit más időben az áradó víztömegeket alig bírják medrükben felfogni és viszzatartani.

Gräger R. tudor, Dove egyik jeles tanítványa népszerű időtanában következő állítást teszi fel: „Hol mélyebb belátás hiánya vagy nyereszségi vágy a természetes viszonyokat meg nem zavarták, hol még erdők mezőséggel váltakozva fordulnak elő, ott a buja növényzet maga-magának gyűjt esőt, mely viszont őt táplálja, míg az erdők könnyelmű és meggondolatlan irtása, — mit közönségesen az ország mivélésének szeretik nevezni — a talaj termőképességét sokszor örök időre tönkre teszi. Borzasztó képét ezen állítás valóságának mai Siciliában látjuk, mely Róma hajdani magtárának tekintetét; belseje immár kopárság, s pedig nem csupán azon oknál fogva, mert talajának szervi növénytáptartalma ki van merítve, — mint Liebig állítja, — hanem főleg azért, minthogy a művelés fogalmát túlmagasra vagyis az erdősült hegységek tetejére illetőleg az ott lévő erdők kiméletlen letarolásáig és irtásáig csigázták fel.

(Folytatás következik.)

Üzleti adatok a fából való papiros-gyártáshoz.

(B.) A fából való papirosgyártás üzlete mint nyereséges iparvállalat egyre inkább terjed, s már nálunk is lévén oly gyárak, melyek a rongy pótlására faanyagot használnak, erdőbirtokosaink részére nem lesz érdektelen, ha pár számtétel útján megismertetjük azt, hogy közönséges üzleti viszonyok közt lévő erdők körében a gyártáshoz használt fenyőfát egy szintén közepes viszonyok közt lévő papirgyár miként fizetheti meg.

A gyár a fenyőfa köblábjáért 10 krajczárt fizet, s az ily áron vásárolt fából készített papiros mázsáját 7—10 frton adja el.

Egy mázsa papir-anyag előállítására kell 7—10 köbláb fa, melynek ára összesen 70 krajczár egész 1 forint.

Ha már most a gyártás költségeire, az üzleti tőke kamatoztatására, s a befektetés törlesztésére a papirgyáros bőven számítva egy mázsa papirnál 2 frt 30 kr—4 frtot számít, kitűnik, hogy a vásárolt fából készített papiranyag mázsájánál 3—4 frt tiszta üzleti nyeresége marad, a mi ismét a mellett szól, hogy a faanyagot a köblábankénti 10 krnyi árnál jóval magasabban s annak kétszeresével is megvásárolhatja.

Külföldön igen számos és legalább 100-ra tehető azon papirgyárak száma, melyek a fából való papirgyártást űzik, s igen valószínű, hogy a hazánkban lévő átlag olcsóbb faárak ily gyárak berendezésére kecsegtetőleg hatván az ipar ez ága erdőbirtokosaink örömére nálunk is terjedni kezd.

A ki nem tudná, annak számára ide jegyezzük még, hogy a papirgyártáshoz használható fánemek: a lucz és jegenyefenyő, a fehér, fekete és rezgőnyár s a hárs.

Kiállítási közlemény az Eucalyptusról.

Az Eucalyptus globulus behozatala 12 év előtt a földközi tenger medenczéjébe a földgömb déli feléről úgy látszik az erdészetbe forradalmat fog előidézni. Azon fanemek termelése, melyek hivatvák nekünk épület és tűzifát szolgáltatni, csekély növekvésök- és jövedelmöknél fogva a tulajdonképi művelésen kívül maradhatna, és nem fordíthatnák azon bánásmód művelésökre, melyet azok sajátságuknál fogva megkívánnak. De miután bizonyos növények a sovány talajra vannak leginkább utalva, s nem tudják a kövér és igen termékeny talajt eléggé kihasználni; épugy nem nyernének a mi erdei növényeink is a mezei növények számára mivel t talajban, s ezért lételök nincs veszélyeztetve.

Im ma ajánlkozik egy kiváltságos növény, melynek elég nagy átszajátítási képessége azt belleges művelésre képesíti, s mely 2, 3-szorta rövidebb idő alatt, mint a honi fanemek, képes tömöttebb, erősebb, tartósabb, hajlékonyabb fát, s ezenkívül más terményeket, mint gyantát, cserét stb. adni. Hogyan tarthassa magát vissza az ember az igen természetes elragadtatástól ezen csodálatra méltó szervi tevékenységgel szemben, mely 10 év alatt 16—18 meter magas és 50 centimeter vastag fát képes előállítani, mely legalább is oly évi pénzjövedelmet képvisel, mint az a jobb természetményeknél elérhető.

Valóban Algirban már száz meg száz hectárral kell az ültetvények területét bővíteni, s nemsokára ezrekkel kellend, oly hangosan beszélnek itt a tények, és oly ellenállhatatlan ékesszólással bizonyítanak maguk mellett s győzik le a kéte-lyeket.

Az Eucalyptus globulus a myrtus félékhez tartozik, és Tasmaniában meg Victoria tartomány keleti részében honos, Austráliában pedig „kék mézgafa“ név alatt ismeretes.

Climai követelményeire nézve, az jegyeztetik meg az Eucalyptusról, hogy igen nagy hőmérséki ingadozásokat megtűr; de csak pár fok hideget tűr el 0-on alul, miért Franciaország azon részein, hol 5—6 foku fagyoknak ki van téve, acclimatizációja nem igen sikerül. Fájdalom, nálunk e miatt nem meghonosítható. E növény Franciaországban legelőször 1857-ben vitetett be; Algirba 1860-ban.

Levelei illatosak, mely tulajdonságuknál fogva a levegőt egészségesebbé teszik (fertőtlenítik, desinfektálják.) Levelének illatos kivonatát nagy becsben tartják a benne felfedezett elevenítő, lázellenes és büztelenítő tulajdonok miatt. Hasonlag alkalmazást talál a műiparban is, mint némely gyanták oldószere a fénymáz készítéshez.

Illatos héja cseranyagot is tartalmaz, és bőrök cserzésére használtatik, melyeknek kellemes illatját kölcsönzi. Virágait a méhek kedvelik.

Az Eucalyptust a bécsi kiállításra Algirból beküldötte Cordière, még pedig egy 50 centim. h. és 40 cm. széles deszkátábla példányban, mely egy 1864. évben vetett növényből származik, és 9 éves volt, midőn levágatott. Kerülete 1 m. magasságban 1,35 met. és törzse 18 m. magas volt.

Fekete Lajos.

Új könyvek. Megjelentek és Fekete Lajos akadémiai rk. tanárnál Selmezen kaphatók a következő erdészeti szakkönyvek:

A „Közérdész.“ Gyakorlati útmutatás az erdészeti műszaki segédszemélyzet számára, egyszersmind az erdészet rövid vázlata kisebb birtokosok és gazdasági tanintézetek használatára.

Az országos erdészeti-egyesület által 200 frt. pályadíjjal jutalmazott munka. Írták: Illés Nándor és Fekete Lajos rk. tanárok a selmeczi bányász- és erdész-akadémián. 15 nyomott íven, 88, szövegbe nyomott fametszettel. Ára 2 frt. 50 kr.

Továbbá: „Erdőértékszámítástan“ erdészek, erdőbirtokosok, erdőtisztek és általában az erdőüzlettel foglalkozók számára, erdészeti tanintézeteken való használatra, de egyszerűsmind az öntanítás figyelembe vételével írta Fekete Lajos. Ára 3 frt. *)

A József-műegyetemen erdészeti-előadások fognak tartatni. Hoffmann Sándor ministeri titkár és közalapítványi erdőügyi előadó a cultusministeriumban, idei márczius-hótól kezdve, mint magántanár a József-műegyetemen erdészeti előadásokat fog tartani. Miként értesültünk, a megtörtént tanári rehabilitatio alkalmával a jelölt előadása a tanári kar és a halgató ifjuság részéről kiváló kitüntetéssel fogadtatott, minek alapján a magántanárrá való cultusministeri kinevezés már foganatosított is.

Ismeretes lévén az, hogy az erdészetről néha még tanul-tabb körökben is mily félszeg fogalmakkal birnak: szakunk érdekében csak örvendetesnek tarthatjuk, ha a felsőbb tanintézetek érettebb kora fiatalsága az erdészet természetét és alapelveit hiven ismertető szakelőadásokban részesülhet.

*) Az itt megjelölt új könyveket, addig is, míg azokból mutatványokat közölhetnénk, melegen ajánljuk t. közönségünk figyelmébe és pártfogásába.

Előfizetési felhívás

az

„ERDÉSZETI LAPOK“

1874. évi, vagy

tizenharmadik évfolyamára.

Tisztelt közönségünket, azokat, kik a hazai erdészet fejlődése iránt érdeklélnek, kik erdőgazdasági ügyeik öntudatosabb intézésére egy szak-lap közleményeinek ismereteit kívánatosnak tartják, vagy éppen feleslegesnek nem hiszik: arra kérjük, hogy az „Erdészeti Lapok“ 1874. évi, vagy tizenharmadik évfolyamára előfizetni, s e végett jelen felhívásunkat ismerőseikkel is közölni sziveskedjenek.

Magyarország 12 millió hold erdővel bir, s ezerekre megy az erdőbirtokosok és erdőtisztek száma, kiknek ügyét és érdekét az „Erdészeti Lapok“ kivétel nélkül szolgálják. Hogy azonban e szolgálat minél jobb eredménnyel legyen teljesíthető, az érdeklettek tömeges támogatására van szükség, melynek jó eredménye és közvetlen haszna aztán éppen magukra a birtokosokra és szakemberekre esik vissza. Hazánkban az erdészet érdekeit, eléggé fájdalom, még irányadó körökben is csak szóval szeretik kielégíteni, s irtóznak a behatóbb meggondolást, vagy tanulmányt igénylő kérdések korszerű és tudomány igényelte mérlegetezésébe hatni, miért is most, midőn az erdők adójának újabb megállapítása és erdészeti ügyeink számos más kérdésének megoldása van bekövetkezőben elmulaszthatlanul szükséges, hogy a szak körében karöltve munkálkodó birtokosok és szakemberek érdekeik éber képviselétéről gondoskodjanak, mit egymással szövetkezően az Országos Erdészeti-egyesületbe való

belépés által vagy az egyesületi közlőnynek — az „Erdészeti Lapok“-nak — támogatása által érhetnek el.

Az „Erdészeti Lapok“ irányáról s közleményeinek minőségéről a lejárt 1873. évfolyam is bő tájékozást nyújt. Midőn tehát a szerkesztői és kiadói kötetmeknek, s ezekben az „Erdészeti Lapok“ feladatának, buzgó szolgálatával végzett multa hivatkozunk, csupán annyit vélünk még megemlitendőnek, hogy lapunkban mint eddig, úgy jövőre is, a szakközlőny irányában méltán nyilvánuló igényeknek megfelelően nem csak a tudomány elméleti ágának művelésére, hanem az ennek alapjául szolgáló gyakorlati ismeretek közlésére is kellő gondot kívánunk fordítani, s azt ez által mind a tudomány, mind a gyakorlat emberei előtt egyaránt kedveltté tenni. Lapunk köréhez tartozónak ismerjük továbbá a faárak és a fakereskedelemre vonatkozó adatok közlését, kívánságunk pedig előfizetőink szakbeli hírdetése a boríték-iven mérsékelt díjért közöltetnek.

Az Országos Erdészeti-Egyesület, mely mint kiadó bocsátja az „Erdészeti Lapok“-at a t. közönség rendelkezésére, a hazai erdészet emelésében álló egyleti hivatásának sikeresebb megoldását véli e közlőny által elérhetni, s ezért e körülmény is biztos zálogát képezi annak, hogy előfizetőink minden mellékérdektől ment, s csupán az ügyet szolgáló tárgyilagos közleményekre számithatnak, melyek aztán gyakorlati feladataik megoldásánál is elfogulatlan tanácsadók lehetnek.

Az „Erdészeti Lapok“ havi füzetekben jelennek meg 3 nyomtatott iven és külön színes boríték alatt, számos rajzokkal és szükség szerint külön mellékletekkel.

Előfizetési ár egy évre 8 frt. Azok, kik az Országos Erdészeti-Egyesület tagjai, vagy azokká lesznek, az évi 5 frt tagsági díjon, vagy alapítványi kamaton kívül a lap egész évi folyamáért külön csak 3 frtot fizetnek.

Az előfizetési pénzek postautalvány útján e czim alatt,
küldhetők : Az „Erdészeti Lapok“ kiadó-hivatalának, Budapesten,
vár, dísz-tér, 12. sz. — Budapest, 1874.

Az Országos Erdészeti-Egyesület,
mint kiadó.

Bedő Albert,
szerkesztő.

Erdőtermények árjegyzéke.

A debreczeni piacon.

Egy öl 3' hasábos bikk tűzifa 12—14 frt,
„ „ „ „ tölgy „ 10—14 „
Egy köbláb fenyő épületfa vagy szelvény áru . . 40—80 kr,

Szegeden.

Egy köbláb fenyőszálfa bármely hosszúságban . . 18—20 kr,
Egy darab 3⁰ hosszú, 1" vastag és 12" széles
marmarosi furatlan deszka 1 frt,
Egy darab 2⁰ h., 1" v. és 12" széles gőzfűré-
szen készült deszka 60 krajczár,

Szombathelyen.

Egy öl 3' hasábos tölgyfa 13 forint,
„ „ „ „ fenyőfa 10 „

Értesítés. Az 1874-dik évi „Erdészeti-naptár“ újabb
megrendelőit tisztelettel értesitem, hogy a naptár készlete tel-
jesen elfogyván, becses megrendelésöket ez alkalommal nem
teljesíthetem.

Hoffmann Sándor.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.